

Építész informatika 2

digitális ábrázolás • BMEEPAGA401

tárgyfelelős/előadó: Dr. Strommer László

BME Építészmérnöki kar
Építészeti Ábrázolás Tanszék

Kétdimenziós szerkesztés

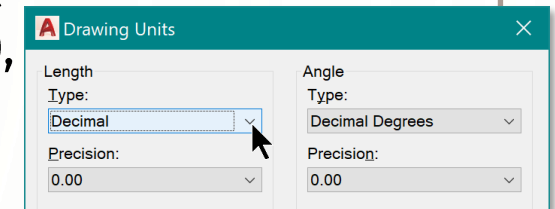
BMEEPAGA401

Építész informatika 2

előadó: Dr. Strommer László

Rajzolás • új rajzelemek rajzolása/szerkesztése

- ◆ Rajzoláskor sokszor többféle módszer közt választhatunk pl. középpont + sugár/átmérő, két átmérővégpont, három pont
- ◆ A rajzelemek jellemző pontjait megadhatjuk egérrel (bal gomb), billentyűzetről (koordinátákkal), vagy a kettő kombinációjával
- ◆ A mértékegység (Drawing Unit) szabadon választható (M=1:1).

Koordináta-megadás

Derékszögű: x, y

az aktuális origótól vagy utolsó ponttól mért távolság X és Y tengelyekkel párhuzamos vetülete

Poláris: $d \angle a$

az aktuális origótól vagy utolsó ponttól mért távolság, és az (aktuális) x tengellyel bezárt szög

Abszolút: # (ha *DynPiCoords* = 0)

a koordináták az (aktuális) origótól mérendők

Relatív: @

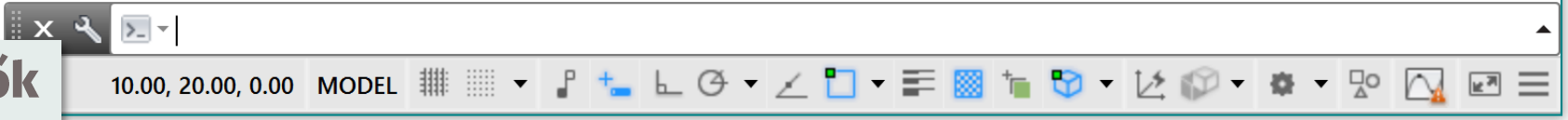
a koordináták az utolsó ponttól mérendők

Leggyakoribb a relatív polárkoordináták alkalmazása:
irány megmutatása egérrel & távolság begépelése ↵

Gyakoribb alapelemek

- **Pont** (Point)
- **Vonal** (Line)
- **Ív** (Arc)
- **Vlánc** (Pline)
- **Kör** (Circle)
- **Ellipsz** (Ellipse)
- **Spline** (Spline)

Rajzolás-segítők

Koord (Coord)

koordináta-kijelzés (abszolút derékszögű / relatív polár) **Ctrl+I**

Háló (Grid)

adott távolságú pontok / vonalak megjelenítése a háttéren **F7**

Raszter (Snap)

kurzor-mozgás korlátozása adott távolságú rácspontokra **F9**

Din (Dyn)

dinamikus (mozgó) parancs- ill. adatbeviteli mező **F12**

Orto (Ortho)

egérrel mutatott vektorok merőleges irányokra korlátozása **F8**,
→követi a Háló szögét →az adott irányban fölülírja a Raszter módot

Poláris (Polar)

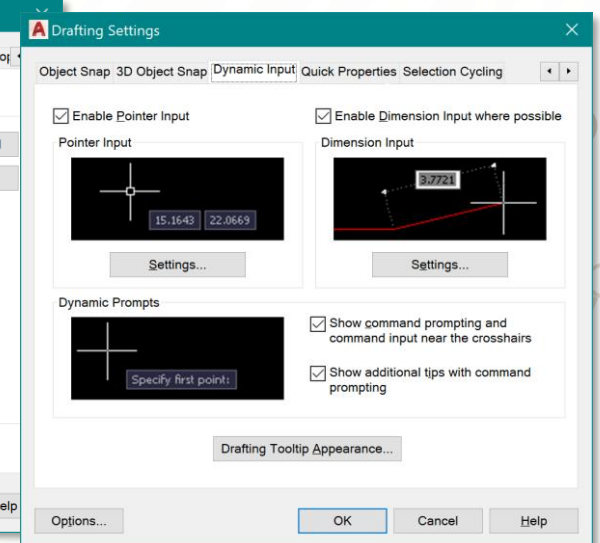
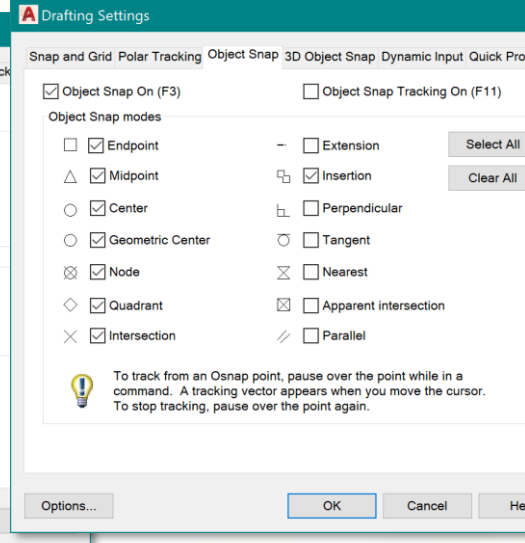
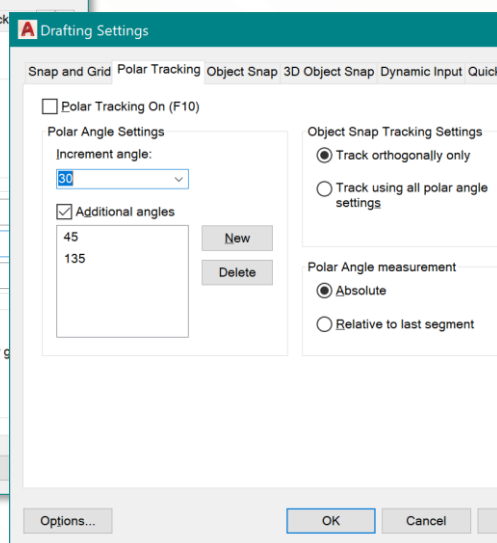
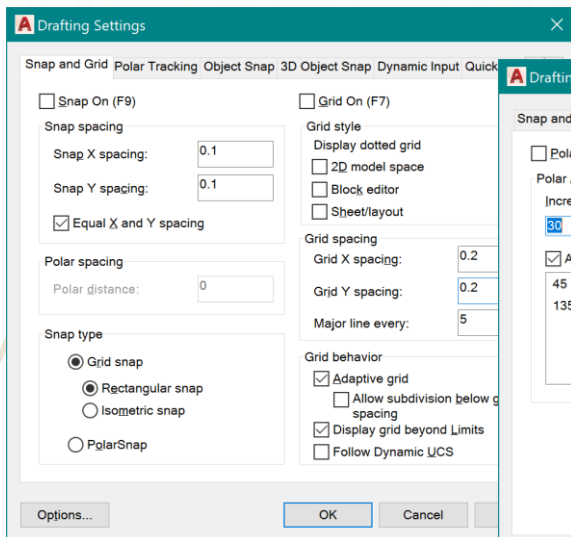
vektor-megadás segítése adott szögű illesztési útvonalakkal **F10**

TRköv (OTrack)

pontok, vektorok megadásának segítése a tárgyraszter-pontokból induló illesztési vonalakkal (*alternatíva: .x .y pontszűrők*) **F11**

TRaszter (OSnap)

rajzelemek jellemző pontjainak megtalálása („futó” beállítás) **F3**;
→fölülírja a Raszter és Orto módokat

Létező rajzelemek módosítása

- A módosító parancsok használatához elsőként ki kell jelölni az elemeket
- A parancsok további lefutása (logikája) különböző – figyelni kell a kiírást
- Egyes parancsok módosíthatják az elem típusát is: pl. a Kör Metszése (Trim) ívet ad, Ívek és/vagy Vonalak Egyesítése (PEdit • Join) pedig Vonalláncot eredményez

Gyakoribb kijelölési módok

- Auto:** az elemre kattintva kijelölhető egy elem, vagy üres helyen kattintva megadható egy téglalap átlója; ha ennek második pontja *jobbra* esik, csak a teljesen a keretbe eső elemek jelölhetők ki (**Ablak** (Window)), ha balra, a határt metszők is (**Metsz** (Crossing))
- APolygon / MPolygon** (WP/CP): az Ablak/Metsz módokkal egyező kijelölés, csak sokszög alakú kijelölési területtel
- Felfűzés** (Fence): elemek kiválasztása egy metsző vonallal
- Előző** (Previous): az előző elem-lista újra-kiválasztása
- Utolsó** (Last): az utolsóként létrejött elem kiválasztása
- Mind** (All): az összes módosítható rajzelem kijelölése
- Vissza** (Undo): az utolsó kijelölés visszavonható
- Shift lenyomása mellett a kijelölésből elemek távolíthatók el, vagy a **Kivon** (Remove) opcióval megfordítható a kijelölés iránya (visszatérés: **Hozzáad** (Add))

Gyakoribb parancsok

		Radír (Erase)
		Másol (Copy)
		Mozgat (Move)
		Forgat (Rotate)
		Tükröz (Mirror)
		Lépték (Scale)
		Metsz (Trim)
		Elér (Extend)
		Lekerekít (Fillet)
		Letör (Chamfer)
		Párh (Offset)
		Nyújt (Stretch)
		VLedit (PEdit)
		Szétvet (Explode)

Általános tulajdonságok

Vannak alaptulajdonságok, melyek minden elemnél előfordulnak.
A szín, vonaltípus és vonalvastagság esetében:

- ◆ beállítható konkrét érték (pl. fehér, szaggatott, 0,3 mm-es),
- ◆ átvehető az elem fóliájára beállított alapértelmezés,
- ◆ átvehető az elemet tartalmazó blokk tulajdonsága (l. később).

Fólia (Layer)

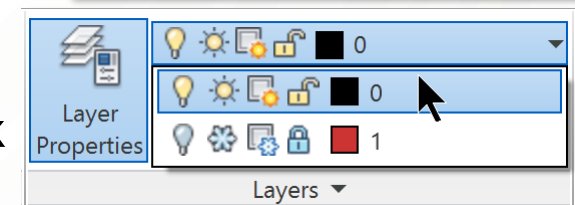
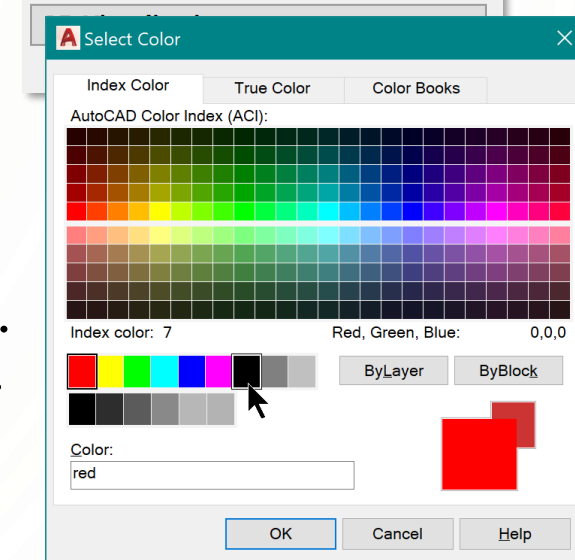
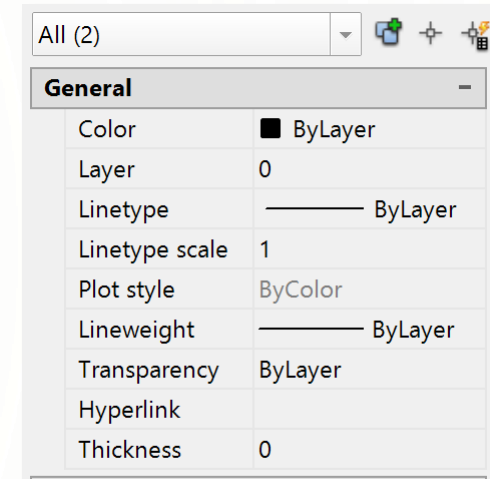
A fóliarendszer átláthatóbbá teszi a rajz struktúráját (sablonok).
A rajz minden eleme (képletes, háromdimenziós) fóliákra kerül.

- ◆ Az újonnan rajzolt elemek az aktuális (current) fóliára kerülnek.
- ◆ Elemek másolatait az eredeti fóliára kerülnek (vs. **Párh** (Offset)).

Fólia-tulajdonságok

Megadhatók a fóliák (elemeik) alapértelmezésű tulajdonságai.
Módosítható a fóliák státusza (a „0” fólia kivételével a nevük is):

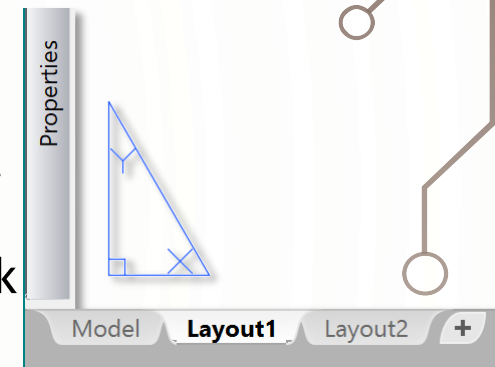
- ◆ **Nyit/Zár** (Unlock/Lock): lezárt fólia elemei nem módosíthatók
- ◆ **Be/Ki** (On/Off): a kikapcsolt fólia tartalma nem jelenik meg
- ◆ **Olvaszt/Fagyaszt** (Thaw/Freeze): a fagyasztott fólia tartalma nem generálódik, így persze nem is látszik, nyomtatódik (az aktuális fólia nem lehet fagyasztott)
- ◆ **Fagyasztás aktuális/új nézetablakban**: l. előbb, de csak egyes nézetablakokra
- ◆ **Nyomtatás**: a fólia tartalmának nyomtatása letiltható (képernyőn látszódhat)

Elrendezés (Layout)

A rajzfájl tartalmazhat egy **modell**, és több **elrendezés (Layout)** lapot. Az elrendezések törölhetők, beszúrhatók, másolhatók, átnevezhetők. Az elrendezéseken a **papírtérben (PaperSpace)** a szokásos rajzelemek (pl. feliratok) mellett elhelyezhetők **Nézetablak (ViewPort)** elemek. Az elrendezés nem azonos a nyomtatási előnézettel:

- ◆ itt is végezhetők szerkesztések,
- ◆ láthatók a nem nyomtatandó fóliák.

Nézetablak (Viewport)

A **Nézetablak** a modell aktuális állapotát mutatja, bár a fóliák Nézetablakonként fagyaszthatók. A nézetablak belsejébe duplán kattintva átlépünk a **modelltérbe (ModelSpace)**.

Modelltérbe való átlépés után

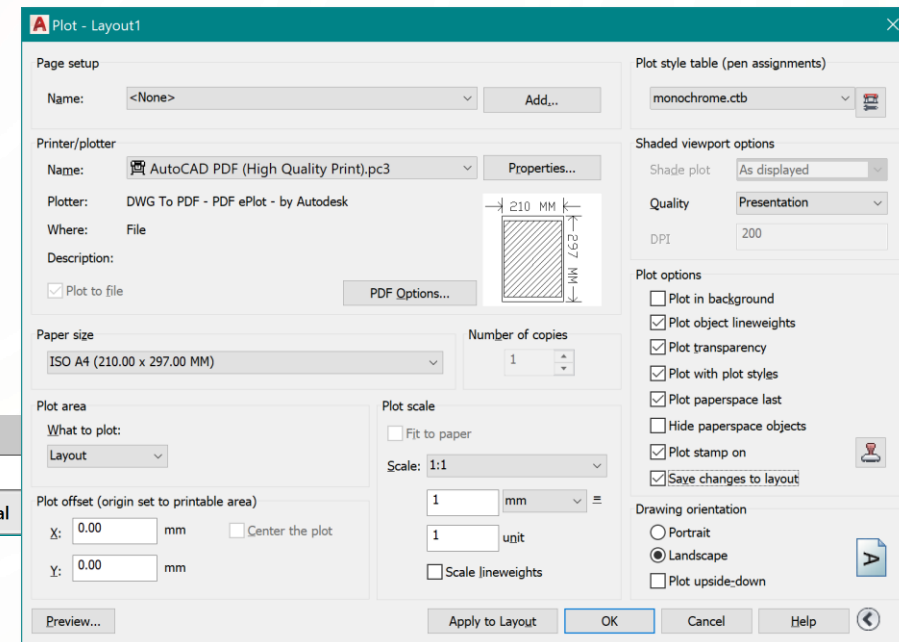

- ◆ teljes méretűre növelhetjük a nézetablakot, ill.
- ◆ átléphetünk más ablakba (akár parancs közben)

Állítható a képkivágás, és/vagy a méretarány:

- ◆ ha a modelltér egysége méter, a papírtéré milliméter, az 1:50-es rajz léptéke 20xp ($0 \text{ mm} \times 50 = 1000 \text{ mm} = 1 \text{ m}$)
- ◆ a fölkínált „szabványos” léptékek listája módosítható (**LéptékListaSzerk (ScaleListEdit)**)

A lépték és kivágás rögzíthető (**Display Locked**).

Elrendezésekre vonatkozó nyomtatási beállítások: nyomtató, lapméret, tájolás, nyomtatási vonalvastagság, pecsét (pl. fájlnev, dátum).

BME Építésztechnológiai kar
Építészeti Ábrázolás Tanszék

Blokkok, fóliarendszerek

BMEEPAGA401

Építész informatika 2

előadó: Dr. Strommer László

Blokkok

A gyakran használt elemek egyszerűbben kezelhetők (pl. nem kell minden ablakot külön megrajzolni, vagy minden összetartozó elemet kiválasztani másolásakor).*

A rajzfájl kisebb lesz, mivel a blokk-definíciót csak egyszer kell elmenteni, a beillesztett példányoknak már elég az egyedi tulajdonságait (pl. helyét) tárolni. A blokkok átdefiniálhatók, így az esetleges módosítások átvezetése egyszerűbb.

Általános elem-tulajdonságok

A **szín**, **vonaltípus** és **vonalvastagság** esetében:

- ◆ beállítható konkrét érték (pl. *kék, folytonos, 0,13 mm*),
- ◆ vagy átvehető a fóliájára beállított alapértelmezés.

A **fólia** tekintetében:

- ◆ minden elem egy (és csakis egy) fólián kaphat helyet.

* Ha csak az elemek egyben tartása a cél, elegendő a **Csoport** (Group) paranccsal összekapcsolni őket, melynek hatása ki-be kapcsolható (**PickStyle, Ctrl+Shift+A**).

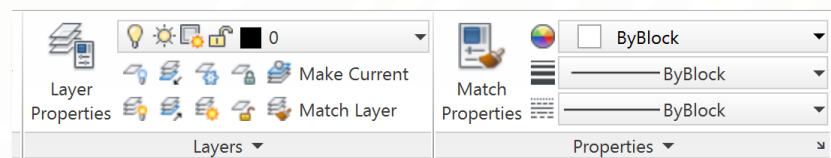
Blokkba foglalt elemek tulajdonságai

A **szín**, **vonaltípus** és **vonalvastagság** esetében:

- ◆ ugyanúgy beállítható konkrét érték (pl. *piros, szaggatott, 0.25 mm*),
- ◆ vagy átvehető a fóliájára beállított alapértelmezés.
- ◆ vagy új lehetőségként átvehető az elemet magába foglaló blokk e tulajdonsága.

A **fólia** tekintetében:

- ◆ beállítható adott konkrét érték (pl. *„Bútor” fólia*),
- ◆ vagy átvehető az elemet tartalmazó blokk fóliája.

Tulajdonságok • szín (+vonaltípus és -vastagság)

Adott szín

mindig érvényes marad eredeti szín
→ az összes ilyen elem azonos színű

Fólia szín

mindig a fóliája színét veszi föl
→ hogy mi a fóliája, l. később

Blokk szín

mindig blokkja aktuális színét veszi föl
→ akár minden példány színe különbözhet

Tulajdonságok • fólia

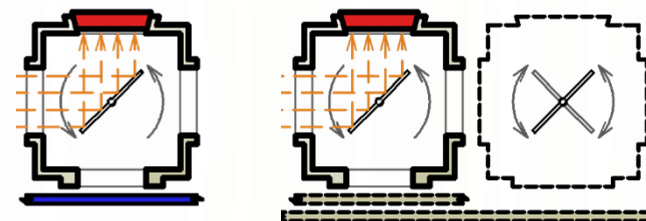
Adott fólia

mindig érvényes marad eredeti fólia
→ az elem „magával viszi” fóliáját a blokkba
→ az eredeti fóliát kikapcsolva eltűnik

0 fólia

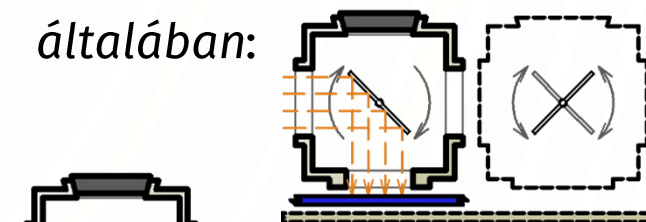
mindig a blokk aktuális fóliájára kerül
→ akár minden példány más fóliára kerülhet
→ az adott példány fóliáját kikapcsolva eltűnik

• Adott szín

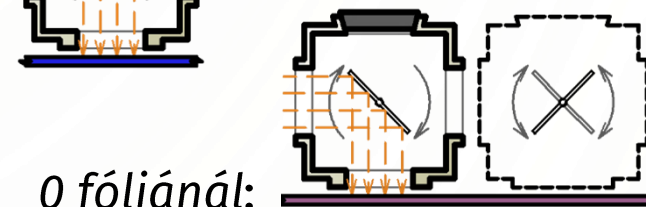

• Fólia szín

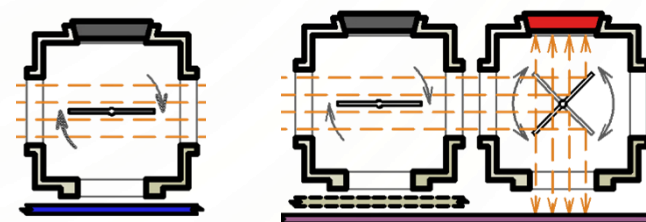
általában:

0 fóliánál:

• Blokk szín

A blokkba foglalt rajzelemek tulajdonságai csak a blokk újradefiniálásával változtathatók!

Blokkok definiálása

Blokk definiálása a **Blokk** (Block) paranccsal történhet:

- ◆ egy rajzban csak egy azonos nevű blokk-definíció létezhet (törlés: **Tisztít** (Purge))
- ◆ tartalmazhat rajzelemeket és más blokkokat (kivéve önmagát tartalmazó blokkot)
- ◆ a bázispont kötődjön az elemhez, és beillesztéskor könnyen megadható legyen
- ◆ az elemek elforgatása 0 fokos (*x irányú*) legyen, hogy segítse a beillesztést

Ha definiáláskor egy már létező nevet adunk meg, az adott blokkot újradefiniálhatjuk:

- ◆ a blokk minden rajzba illesztett példánya átveszi az új definíciót
- ◆ figyelve, hogy a bázispont és elforgatási szög ne változzon (jobb: **RefSzerk** (RefEdit))

Létező blokk behelyezhető a **Beill** (Insert) paranccsal (vagy egy példány másolásával)

Blokk elemei

A blokkba foglalt rajzelemek akár különböző tulajdonságúak is lehetnek

Egy blokkba foglalt rajzelem színe, ha...

az elem eredeti színe

◆ és az elem a 0 fólián volt:

◆ vagy ha más fólián volt:

	„A” szín	„Blokk” szín	„Fólia” szín	
	A	B	beillesztési fólia színe	volt,
	A (ne!)	B (NE!)	eredeti fólia színe	lesz,
				lesz.

Különböző tulajdonságú elemekből összetett viselkedésű blokkok hozhatók létre (pl. egy széknél a textil színét a blokk, a lábét a beillesztési fólia adja, a görgő szürke)

Főbb blokk típusok

Blokk elemei a 0 fólián vannak, tulajdonságai blokk szerintiék:

- a blokk mindenben úgy viselkedik mint egy „normál” rajzelem, *(áthelyezhető egyik fóliáról a másikra, átszínezhető, szaggatottal jelölhető...)*

Blokk elemei egy külön fólián:

- a rajz strukturáltabbá tehető, de használata nagyobb odafigyelést igényel

Többfóliás blokk:

- egy példány több színű/vonalvastagságú is lehet *(pl. vékony és vastag vonalakkal)*
- a blokk példányai többféle reprezentációban is megjeleníthetők *(pl. az egyik nézetablakban a szék 2D szimbóluma, a másikban 3D modellje)*

Blokkok fóliarendszerei n szintes épületnél

Blokk-elemek a 0 fólián ($n \times 6$):

1_Bútorok
1_Falak
1_Nézetvonalak
1_Nyílászárók
1_Sraff
1_Szaniter
2_Bútorok
2_Falak
2_Nézetvonalak
...

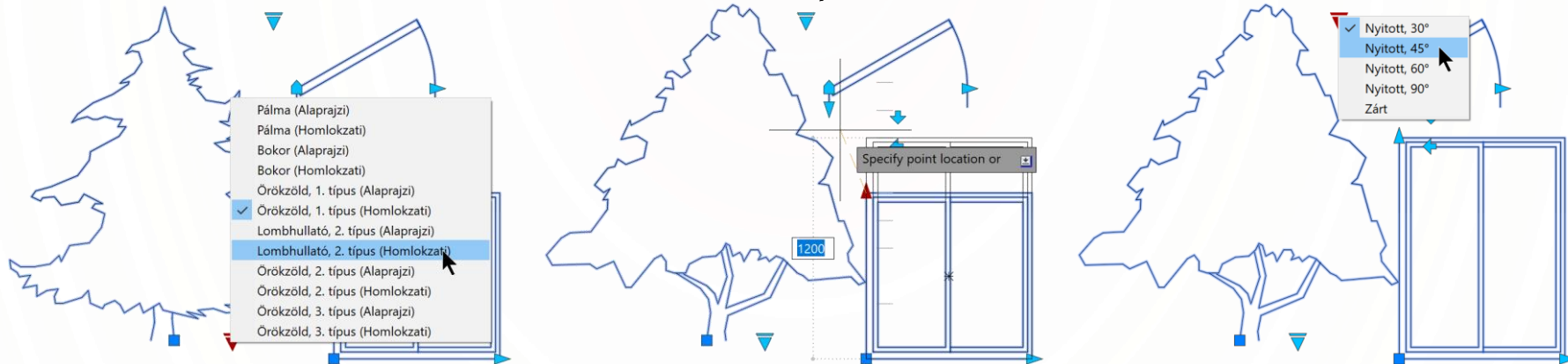
Blokk-elemek külön fóliákon ($3+n \times 3$):

-Bútorok
-Nyílászárók
-Szaniter
1_Falak
1_Nézetvonalak
1_Sraff
2_Falak
2_Nézetvonalak
2_Sraff
...

Dinamikus (parametrikus) blokkok

Egyetlen blokk-definícióban több alternatív tartalom:

- ◆ használható különböző változatok megjelenítésére (pl. többféle fa, autó...)
- ◆ használható méretvariációk kezelésére (pl. ablakok 30cm-enként)

Attribútumos blokkok

Rajzi információ mellett vagy helyett számszerű és/vagy szöveges adatok (pl. a helyiségpecsét tartalmazhatja a helyiség nevét, burkolatát, területét):

- ◆ a blokkba befoglalható attribútum-definíciók (létrehozás: **AttDef**),
- ◆ beillesztéskor vagy a megadott alapértékkel szerepelnek, vagy adatot kérnek be,
- ◆ az így tárolt információ kigyűjthető, táblázatba foglalható, fájlba menthető.

Konyha
kerámia
6m²

Szöveg (attribútum, kóta)

A használni kívánt stílust (pl. *font, stílus, méret*) létre kell hozni (pl. **Stílus** (Style)) – vagy alkalmazhatunk létező stílust szöveg (**DText**), attribútumok, kóták esetében.

BME Építészmérnöki kar
Építészeti Ábrázolás Tanszék

Háromdimenziós modellezés

BMEEPAGA401

Építész informatika 2

előadó: Dr. Strommer László

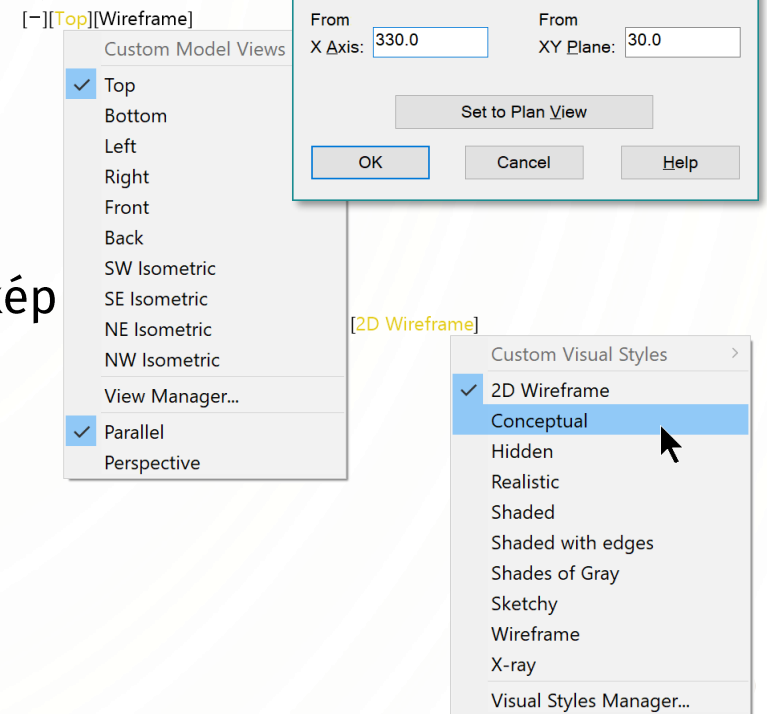
Megjelenítés 1 • vetítési módok

Tetszőleges irányú axonometrikus nézet beállítható
(**dpNézőpont** (ddVPpoint): alaprajzi irány + rálátási szög)
Az átfedések elkerülésére javasolt általános nézet-irány beállítása
Beállítható centrális vetítés (**DNézet** (DView): Pontok+Táv)

Megjelenítés 2 • megjelenésmódok

- Normál** szerkesztésre sokszor ez javasolt
- ◆ 2D drótváz (2D wireframe)
- Árnyalt** felületek árnyalása mellett is szerkeszthető kép
- ◆ drótváz / takart-vonalas / vázlat
  - ◆ árnyalt / árnyalt + élek / koncepcionális
  - ◆ realiztikus (*textúrák, fények, átlátszóság...*)
  - ◆ röntgen (X-ray) / egyéni látványstílus
- Render** anyagok, fények, árnyékok megjelenítése:
- ◆ realiztikus, nem valós-idejű képek

- _SolProf** 3D modell geometriailag helyes vetületi nézetének előállítás:
- ◆ eltüntethetők a törés nélkül csatlakozó felületek határvonalai
  - ◆ nézetablakonként külön fóliákra jönnek létre a látható és takart vonalak
  - ◆ a konverzió csak axonometrikus nézet esetén működik.

Megjelenítés 3 • alternatív nézetek

2D-ben is használhatók (pl. alaprajz-variációk, több csomópont, részletraajz...)

3D-ben alkalmazásuk szinte elkerülhetetlen (pl. egyazon modell nézeteinél)

- ◆ fontos a nézetek illesztése (Zoom Közeppon (Center))

- ◆ gondot okoz a kótázás (a kóta nem látszhat más nézetben, mint ahová tartozik)

Mtérben nyomtatási méretaránytól függ, mekkora kell legyen a kóta mérete (*DimScale*)

- ◆ nézetenként külön (a többi ablakban lefagyasztott) fólia

- érdemes használni az új nézetablakban fagyasztott beállítási módot

- meglévő nézetablakokban így is egyesével kell letiltani a megjelenítést

Ptérben elég egyféle kótaméretet (*DimScale*) alkalmazni

- ◆ ügyelni kell a méretezett nézet léptékére

- lehetséges a leolvasott papírtéri méretek fölszorozása (*DimLFac*)

- pl. cm-ben értendő méretek $M=1:200$ -ban: $1\text{ m} = 5\text{ mm} \rightarrow \text{DimLFac} = 20$

- lehetséges a kóták rajzelemekhez kapcsolása

- asszociatív kótázás bekapcsolása $\rightarrow \text{DimAssoc} = 2$ (l. **Beállítások** (Options))

- a szorzó a modelltéri egységtől függ: m kótázása cm-ben $\rightarrow \text{DimLFac} = 100$

A kóta-stílus- és blokkdefiníciók hasonlóan viselkednek:

- ◆ a kóta a szövegstílusra hivatkozik, ahogy a blokk a beléfoglalt al-blokkra

- ◆ a definíciók átvihetők rajzok között, pl. vágólapon keresztüli másolással

- ha nincs azonos nevű (kóta, szöveg, blokk) definíció, akkor az is átmásolásra kerül (csakúgy, mint az elem fóliája)

- ha létezik, a meglévő definíció kerül alkalmazásra (ha új is a kótaskópus, akkor is lehet, hogy más betűtípust, ha új a blokk, más al-blokkot fog használni)

Koordinátarendszer • 3D pontmegadás

3D (abszolút vagy relatív) pontmegadási módok:

Derékszögű: x, y, z

- ◆ kezdőponttól (aktuális origótól, ill. utolsó ponttól) mért, x, y , ill. z tengelyekkel párhuzamos távolságok.

Hengeres: $d < a, z$

- ◆ kezdőponttól mért távolság xy síkban vett vetülete,
- ◆ az aktuális x tengellyel bezárt szög,
- ◆ és a z koordináta.

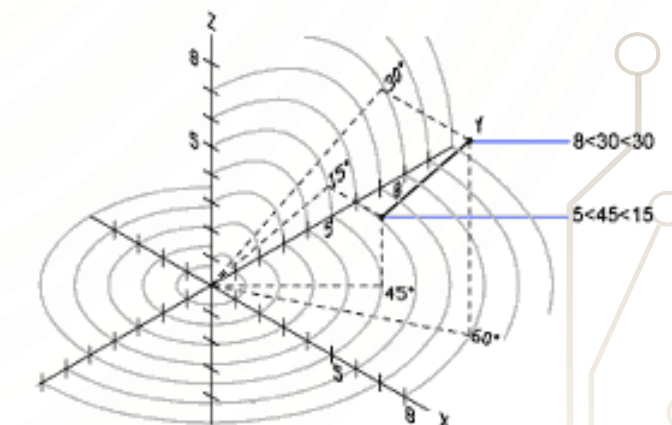
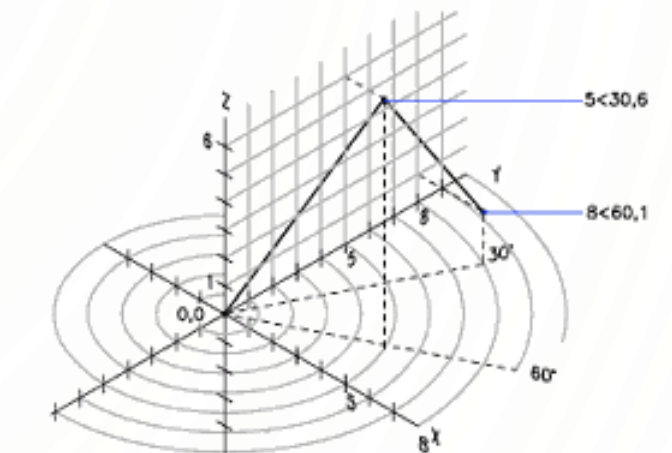
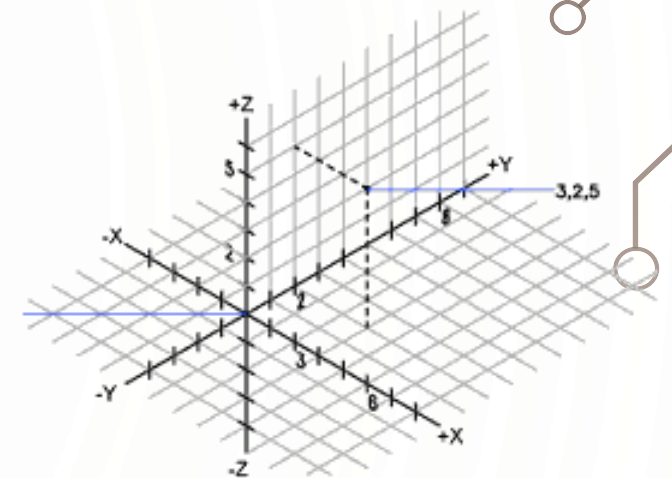
Gömbi: $d < a < b$

- ◆ kezdőponttól mért távolság (valódi hossz),
- ◆ az aktuális x tengellyel bezárt szög,
- ◆ az aktuális xy síkkal bezárt szög.

Pontosság ellenőrzése: **Koord** (ID), ill. **Távs** (Dist)

A 3D pontmegadás sokszor kiváltható...

- ◆ egy létező elem pontját tárgyraszterrel kiválasztva,
- ◆ szűrők (pl. $.x$, $.xy$) segítségével több elem pontjait és/vagy a koordináta-megadást kombinálva,
- ◆ a 2D (derékszögű- ill. poláris) pontmegadási módokat használva az aktuális rajzszerkesztési síkon történő pontmegadáshoz, a felhasználói koordinátarendszer (UCS) segítségével

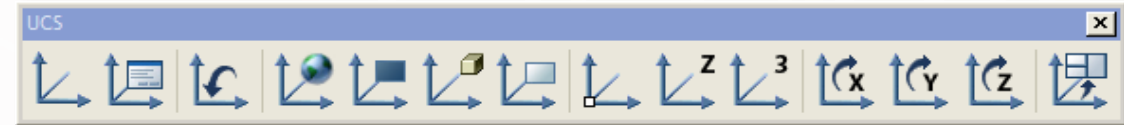

Koordinátarendszer • FKR (UCS)

Minden rajznak van saját „világ” koordinátarendszere (*World Coordinate System, WCS*). Tetszőleges számú felhasználói koordinátarendszer (*User Coordinate System, UCS*) definiálható és használható.

Új UCS (FKR) sokféleképp definiálható:

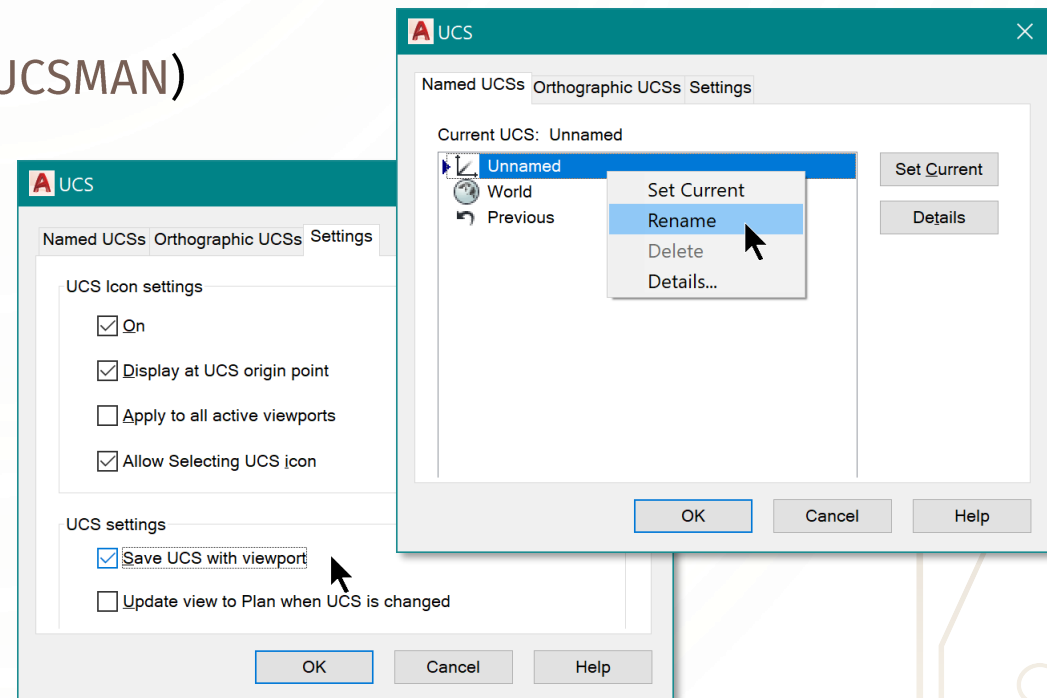
- ◆ előállíthatjuk az aktuális koordinátarendszer x , y , vagy z tengely körüli forgatásával,
- ◆ megadhatunk új origót, xy síkot, vagy z tengelyt,
- ◆ igazíthatjuk az aktuális nézetirányhoz, vagy valamely rajzelemhez (*l. később*),
- ◆ vagy legáltalánosabb esetben definiálhatjuk három ponttal.

Az UCS névvel elmenthető, visszaállítható (**UCSMAN**)

Ha az **UCSVP** változó értéke...

- 1 → a nézetablakhoz saját UCS tartozhat,
- 0 → az aktuális nézetablak UCS-e érvényes.

Rajzolás-segítők

A 3D rajzolássegítők alapállapotban nem láthatók a státuszszorban
→ a használni (ellenőrizni) kívánt segítőket célszerű be-, a többit kikapcsolni...

Dinamikus FKR
(Dynamic UCS)

koordinátarendszer alapsíkjának automatikus illesztése a szilárdtest adott lapjának síkjához **F6**

Orto
(Ortho)

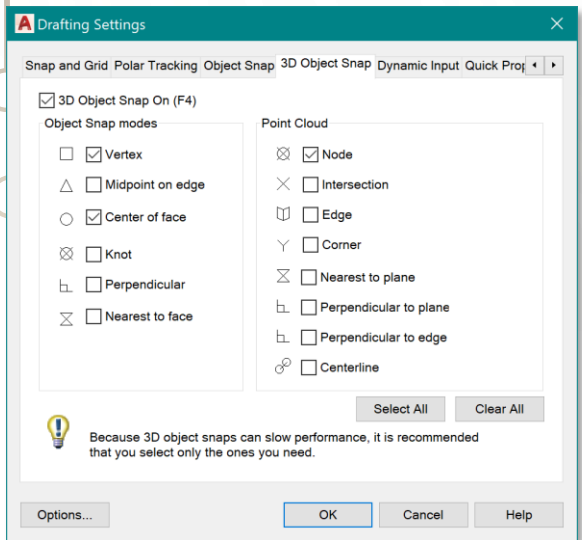
egérrel mutatott vektorok tengelyirányokra korlátozása **F8**
→ általános 3D nézetben a **z** irányban is működik

Selection Cycling

átfedő elemek kiválasztása elemlistából **Ctrl+W**

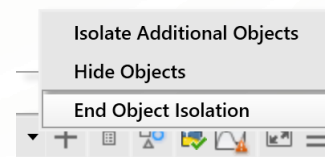
3D Tárgyraszter
(3D Object Snap)

3D rajzelemek (és 3D szkennelt pontfelhők) jellemző pontjainak megtalálása („futó” beállítás) **F4**

a státuszszor gombjaival szabályozható a megjelenítés:

- ◆ megjeleníthetők a vonalvastagságok (*LwDisplay*)
→ elrendezési nézetben valós méretek
- ◆ ki/bekapcsolható a transzparens elemek átlátszósága (*TransparencyDisplay*) → valóság-hűség / gyorsaság
- ◆ adott elemek ideiglenesen elrejtethők vagy izolálhatók (minden mást elrejtve a képről)
→ kikapcsolás: `UnisolateObjects`

- ✓ Coordinates
- ✓ Model Space
- ✓ Grid
- ✓ Snap Mode
- ✓ Infer Constraints
- ✓ Dynamic Input
- ✓ Ortho Mode
- ✓ Polar Tracking
- Isometric Drafting
- ✓ Object Snap Tracking
- ✓ 2D Object Snap
- ✓ LineWeight
- ✓ Transparency
- ✓ GeoMarker
- ✓ GIS Coordinates
- ✓ Selection Cycling
- ✓ 3D Object Snap
- ✓ Dynamic UCS
- ✓ Selection Filtering
- Gizmo
- ✓ Maximize Viewport
- ✓ Annotation Visibility
- ✓ AutoScale
- ✓ Viewport Lock
- ✓ Viewport Scale
- ✓ Viewport Scale Sync
- ✓ Workspace Switching
- ✓ Annotation Monitor
- ✓ Units
- ✓ Quick Properties
- Lock UI
- ✓ Isolate Objects
- Graphics Performance
- ✓ Clean Screen

státuszszorból is váltható a munkaterület (Workspace)

Koordinátarendszer • elemek

A rajzelem-típusok térbeli viselkedése elérő

2D elemek (pl. **VLánc** (PLine), **Ív** (Arc), **Kör** (Circle), **Ellipsz** (Ellipse)...)

- ◆ síkja mindig az aktuális UCS xy síkjával párhuzamos
- ◆ magasságát már az első pontjuk megszabja, így a továbbiakban már nem kell megadni a z koordinátát

3D elemek (pl. **Vonal** (Line), **3dLap** (3dFace)...)

- ◆ síkja (ha van egyáltalán), illetve pontjainak magassága kötetlen

Koordinátarendszer • szerkesztés

A szerkesztési/módosító parancsok térbeli viselkedése különböző

2D parancsok (pl. **Metsz** (TRim), **Elér** (EXTend), **Tükröz** (MIRROR), **Forgat** (ROtate))

- ◆ szerkesztési síkja mindig az aktuális UCS xy síkjával párhuzamos – azaz pl. forgatáskor a forgástengely párhuzamos a z tengellyel → elég egy pontját megadni

3D parancsok (pl. **Tükröz3d** (Mirror3d), **Forgat3d** (Rotate3d))

- ◆ szerkesztési síkja kötetlen helyzetű – ami nem mindig jó, hisz emiatt sokszor fölöslegesen kérnek ne további adatokat

Dimenziószám-független parancsok (pl. **Másol** (Copy), **Mozgat** (Move), **Nyújt** (STretch))

- ◆ két koordináta megadásával 2D-ben működnek,
- ◆ a harmadik (z) koordináta megadásával 3D-sé válnak

Modelltípusok • drótváz-, felület-, és tömegmodell

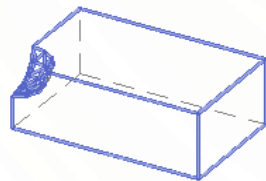
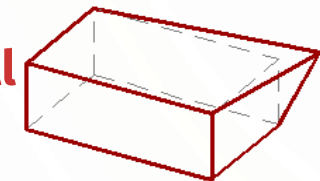
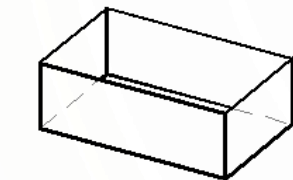
2D rajz

3D drótvázmodell
(wireframe)

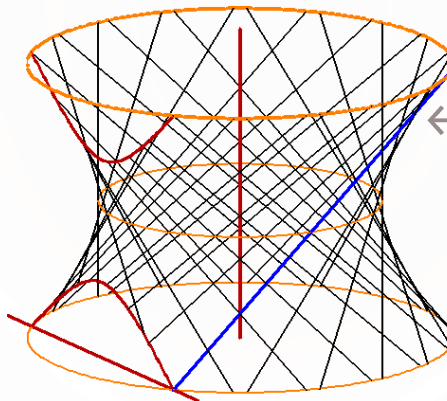
2,5D modell

3D felületmodell
(surface)

3D testmodell
(solid)

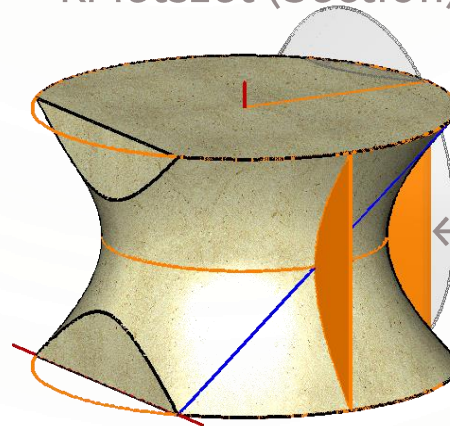

Kioszt (Array)

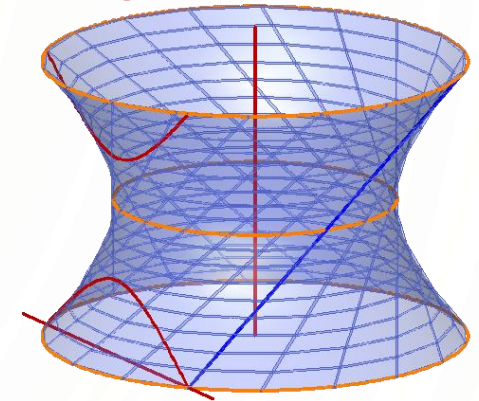
← Vonal
(Line)

Megforgat (Revolve)
+KMetszet (Section)

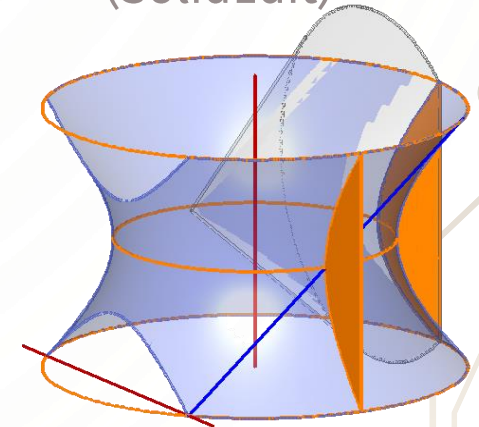

← Lemez
(Region)

3dHáló (3dMesh)
SzabFel (RuleSurf)
ÉlFel (EdgeSurf)
ForgFel (RevSurf)

SzTestSzerkeszt
(SolidEdit)

BME Építészmérnöki kar
Építészeti Ábrázolás Tanszék

Makró, szkript, program...

BMEEPAGA401

Építész informatika 2

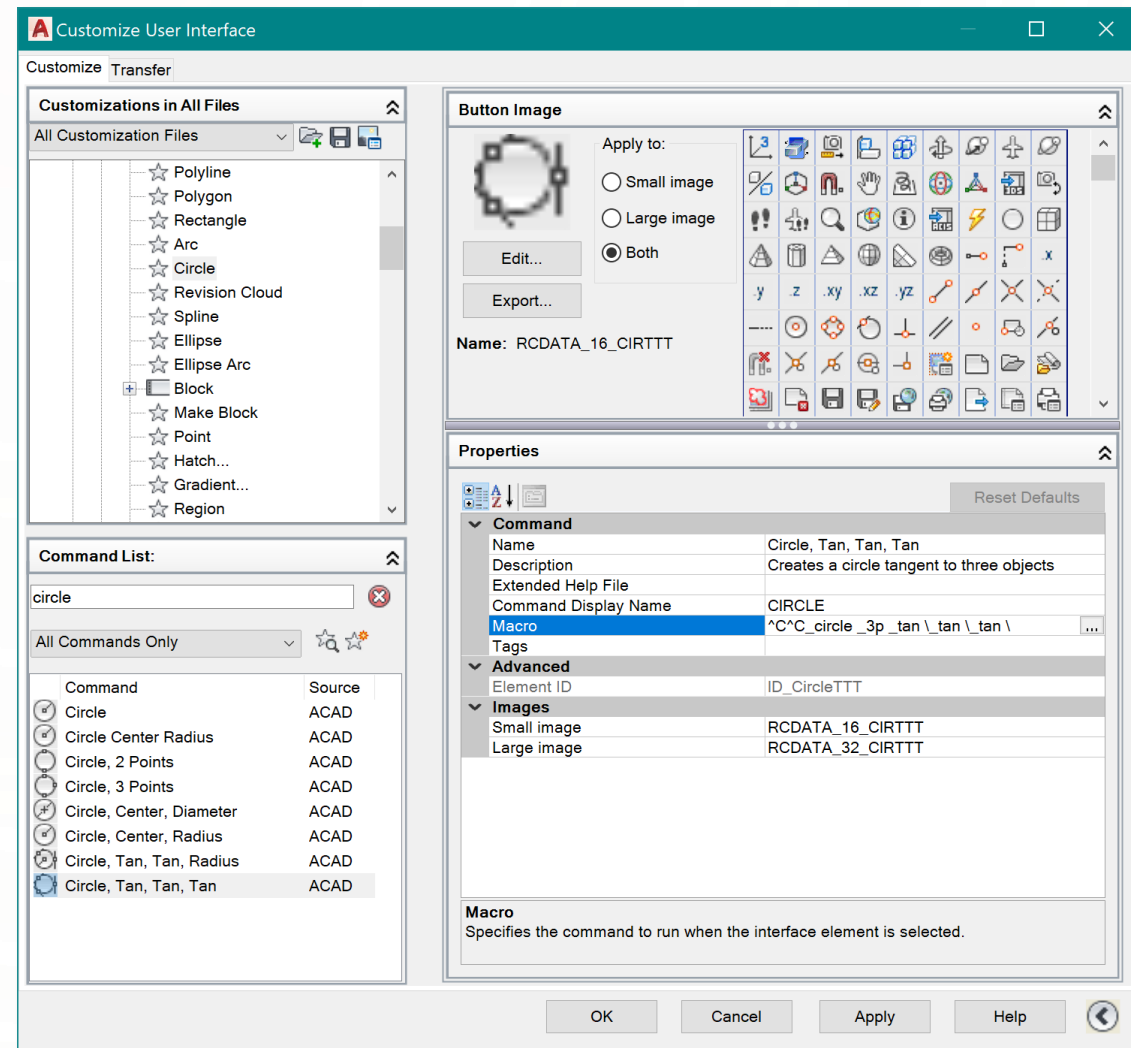
előadó: Dr. Strommer László

Szkript, makró, programmodul

- ◆ a programmodul adott programozási nyelven írt eljárás (AutoLisp, VBA...)
- ◆ a makró (*Action Macro*, ACTM) a program által rögzített parancs-szekvencia
- ◆ a szkript a program utasításainak, parancsainak felsorolása nyers szövegfájlban – nem külön programnyelv, szintaktikája, programírási szabálya mégis van
- ◆ gombok és menük testre szabása
- ◆ DIESEL* kifejezések alkalmazásával
- ◆ parancs-álnevek alkalmazása (PGP) a testre szabott működésért

```
* acad.pgp - Notepad2
File Edit View Settings ?
1; Program Parameters File For Autodesk AutoCAD
2; External Command and Command Alias Definitions
3
4; -- Command Aliases --
5; The Command Aliases section of this file provides default settings for
6; AutoCAD command shortcuts.
7
8; Command alias format:
9; <Alias>,<Full command name>
10
11; The following are guidelines for creating new command aliases.
12; 1. An alias should reduce a command by at least two characters.
13;   Commands with a control key equivalent, status bar button,
14;   or function key do not require a command alias.
15;   Examples: Control N, O, P, and S for New, Open, Print, Save.
16; 2. Try the first character of the command, then try the first two,
17;   then the first three.
18; 3. Once an alias is defined, add suffixes for related aliases:
19;   Examples: R for Redraw, RA for Redrawall, L for Line, LT for
20;   Linetype.
21; 4. Use a hyphen to differentiate between command line and dialog
22;   box commands. Example: B for Block, -B for -Block.
23;
24; Exceptions to the rules include AA for Area, T for Mtext, X for Explode.
25
26; -- User Defined Command Aliases --
27; Make any changes or additions to the default AutoCAD command aliases in
28; this section to ensure successful migration of these settings when you
29; upgrade to the next version of AutoCAD. If a command alias appears more
30; than once in this file, items in the User Defined Command Alias take
31; precedence over duplicates that appear earlier in the file.
32; *****-----***** ; No xlate ; DO NOT REMOVE
33C,          *Copy
34CC,         *Circle
35D,          *Dist
Ln 22 : 38 Col 22 Sel 0 1,64 KB ANSI CR+LF INS Default Text
```


* Dumb Interpretively Evaluated String Expression Language

AutoCAD szkript

- ◆ ismétlődő folyamatok automatizálása, parancs-szekvencák összefűzése
- ◆ szkript indítható a **Fkönyv** (Script) paranccsal, vagy a parancssorba másolva
- ◆ szkript-fájl alapértelmezett mappája a rajz mappája, kiterjesztése SCR

formai jegyek _

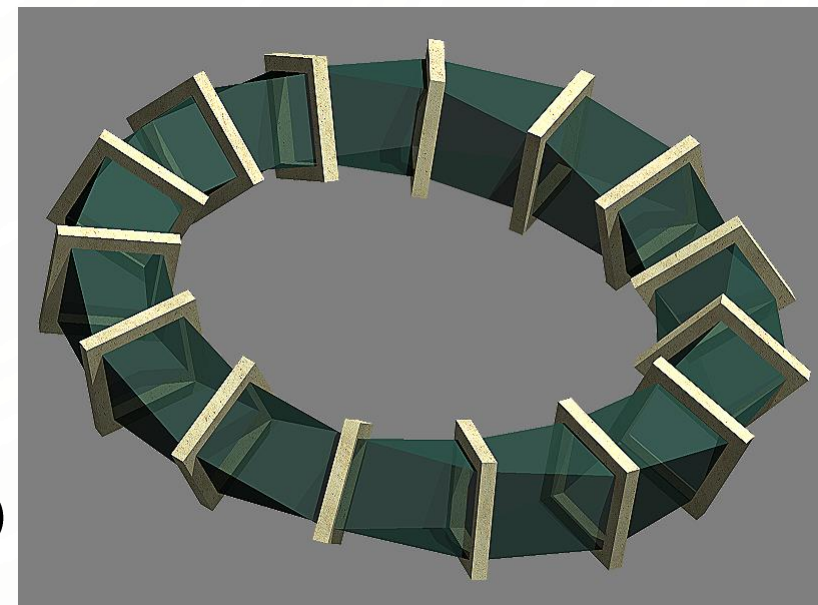
- ◆ sima ASCII szövegszerkesztő (pl. Notepad) használható, formázási kódok nem lehetnek a szövegben (pl. Word (DOCX) fájl nem lehet)
- ◆ adatbevitelt lezáró jelet (CR/LF) helyettesíti a szóköz (space) karakter
  - ◆ előny: egy sorba írhatók a paraméterek, áttekinthetőbb, rövidebb a szkript
  - ◆ hátrány: paraméterek elválasztása nehezebben vehető észre a szövegben

futási jellemzők _

- ◆ tetszőleges számú utasítás lehet egy szkriptben
- ◆ hibás utasítás esetén „elbeszél” a program mellett
- ◆ a **Vissza** (Undo) a teljes szkriptet visszavonja

hibakeresés könnyítése _

- ◆ több rövid fájlra bontás
  - ◆ könnyebb hibakeresés,
  - ◆ részfeladatok definiálhatók
- ◆ beszédes elnevezések (funkció / végrehajtási rend)
- ◆ megjegyzések, kommentek alkalmazása a későbbi felhasználás / megértés elősegítésére

BME Építésztechnológiai kar
Építészeti Ábrázolás Tanszék

Dokumentáció, export-import

BMEEPAGA401

Építész informatika 2

előadó: Dr. Strommer László

Információ-átadás módja

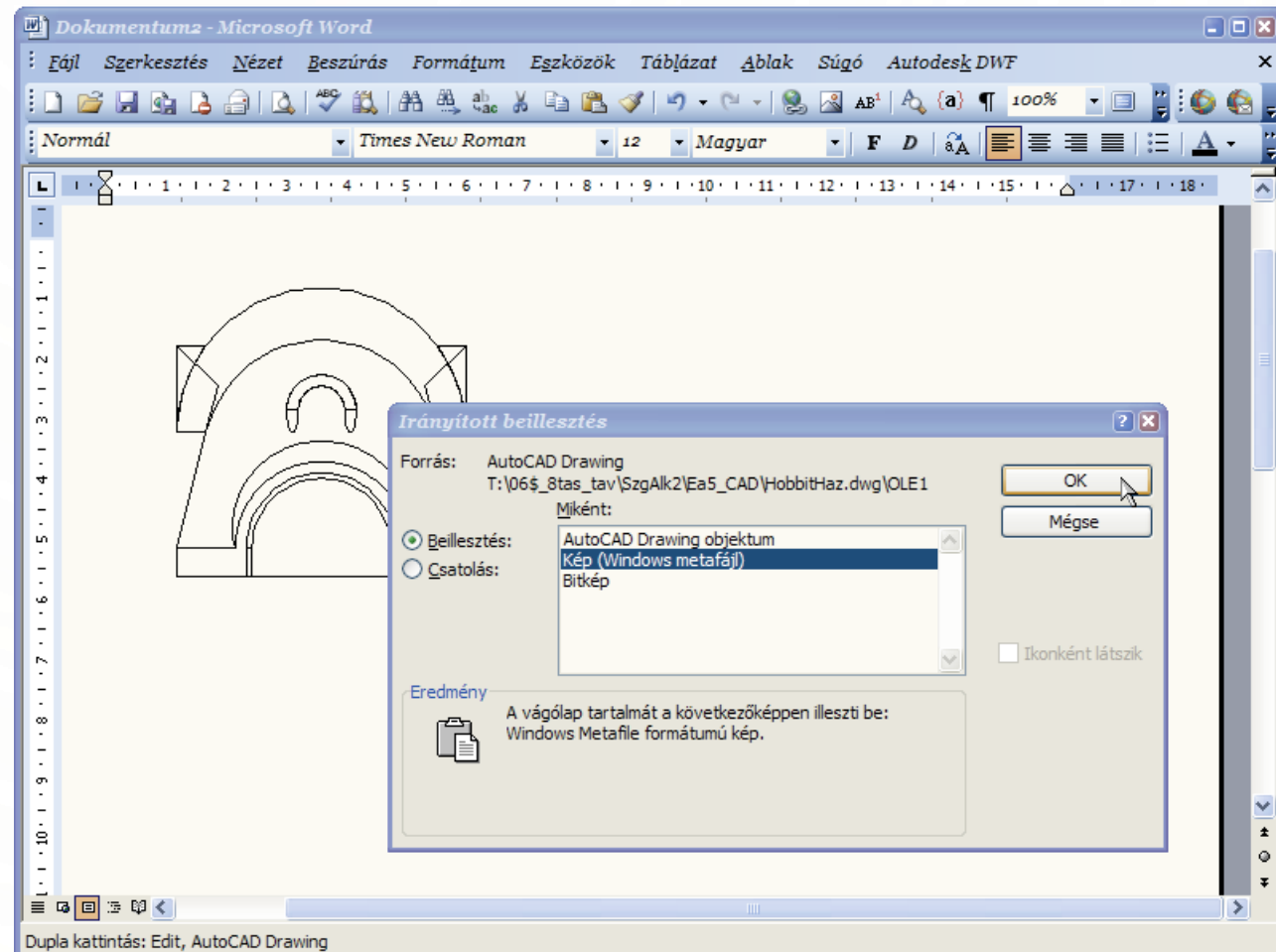
Adatcsere a vágólapon keresztül *(a felhasználó számára tényleg egyszerűbb megoldás)*

- ◆ képernyőkép („képlöpés” = legnagyobb adatvesztés!)
- ◆ másolás + (irányított) beillesztés – mód van a beillesztési formátum megválasztására
- ◆ csatolás (OLE) – a beillesztett kép továbbra is szerkeszthető az eredeti programmal (vágólap tartalmának beszúrása a forrásfájl adatainak csatolásával történik)

Adatcsere fájlok révén

- ◆ közvetítő fájlformátum (pl. PDF, DXF, DWF)
- ◆ export (elterjedtebb, régebbi) program natív formátuma (pl. DWG)

Vágólagra másolt AutoCAD modell beillesztése illetve csatolása szövegfájlba.

Információ-átadás típusai 1

Pixelgrafikus formátumok (2D/p)

- ◆ legnagyobb adatvesztés – legszélesebb elérhetőség
- ◆ létrehozás: „képlopás”, illetve képmentés (_SaveImg)

Legelterjedtebb formátumok:

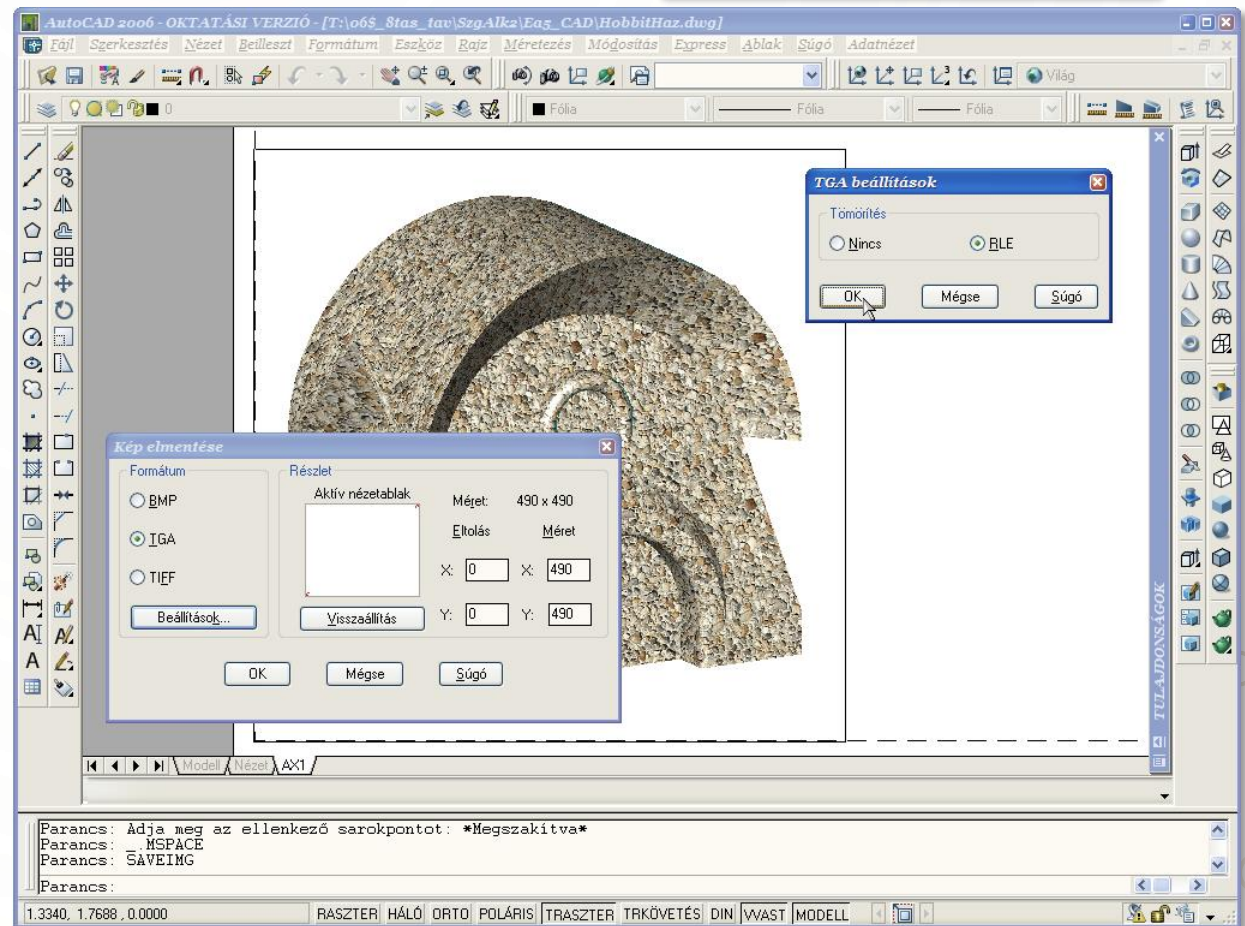
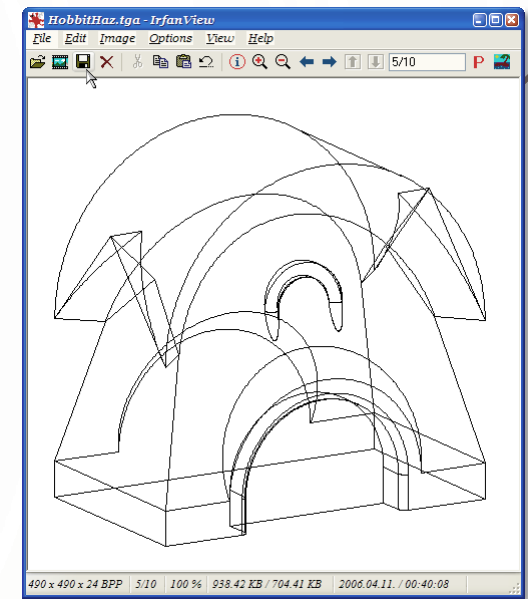
PNG (_PNGOUT)

- ◆ vonalas ábrákhoz
- ◆ veszteségmentes
- ◆ szabályozható tömörítés (idő/számításigény)

JPG (_JPGOUT)

- ◆ fotók, renderelt képek
- ◆ veszteséges
- ◆ szabályozható tömörítés (minőség /veszteség)

AutoCAD modell képének mentése (RLE TGA), és a mentett fájl (fönt).

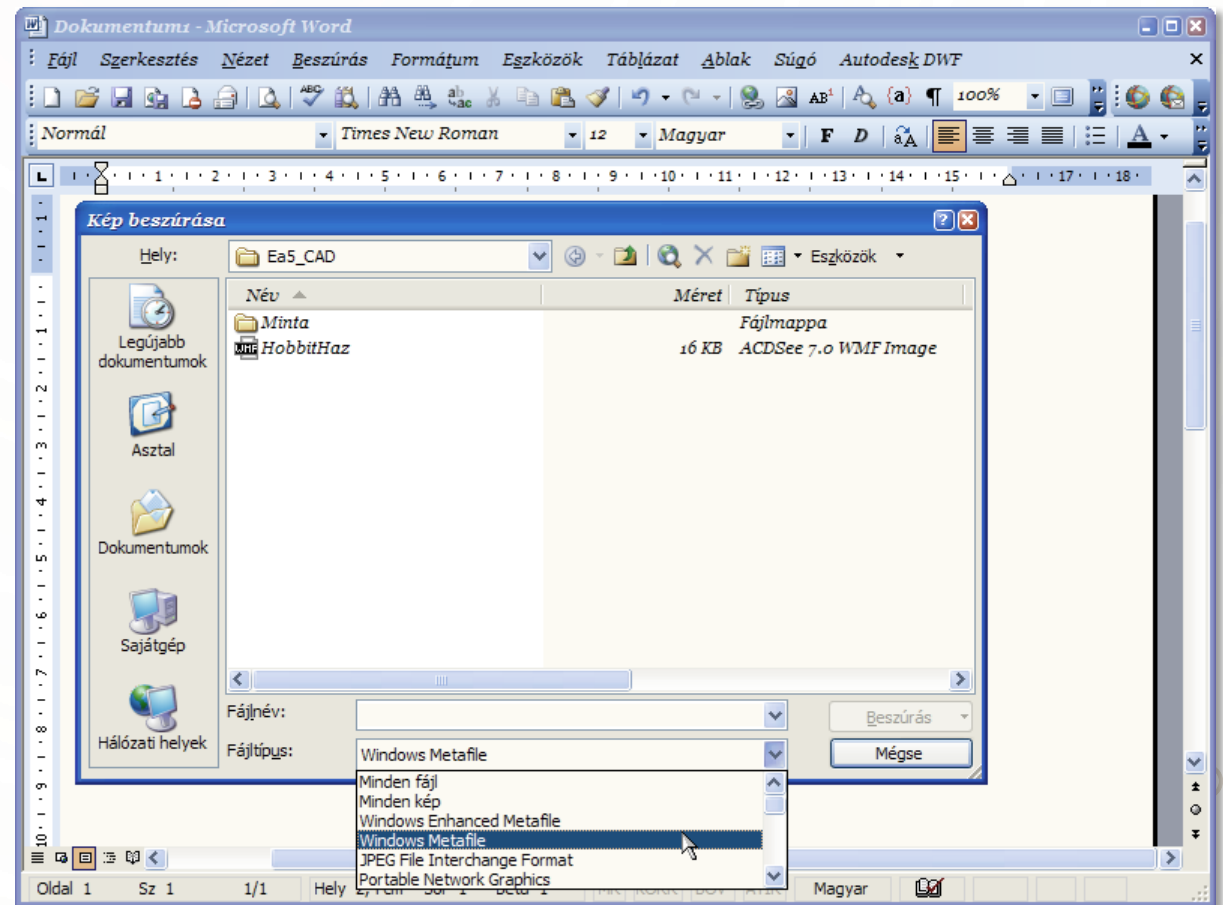

Információ-átadás típusai 2

Windows adatsere formátum (2D/p-v)

- ◆ a vágólap megfelelője: a használt információ típusát a fogadó alkalmazás dönti el
- ◆ létrehozás: exportálással (`_WMFOUT`, háttér letiltása: `WMFBKGND Ki`)
- ◆ legelterjedtebb formátum:
WMF (Windows metafájl)
- ◆ vektor- és rasztergrafikus információt is tartalmazhat

*AutoCAD-es WMF fájl
beillesztése dokumentumba.*

Információ-átadás típusai 3

Vegyes (pixeles+vektoros) 2D formátumok

- ◊ változó pixel/vektor arány révén eltérő ideális alkalmazási terület
- ◊ létrehozás: „nyomtatás” révén
- ◊ legelterjedtebb formátumok:

PDF

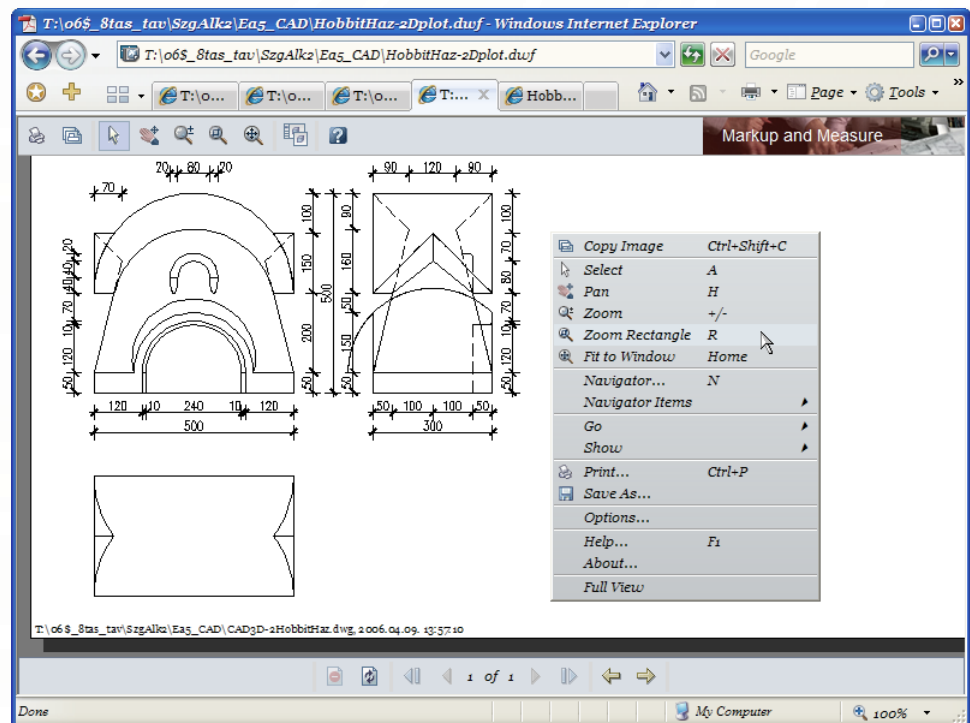
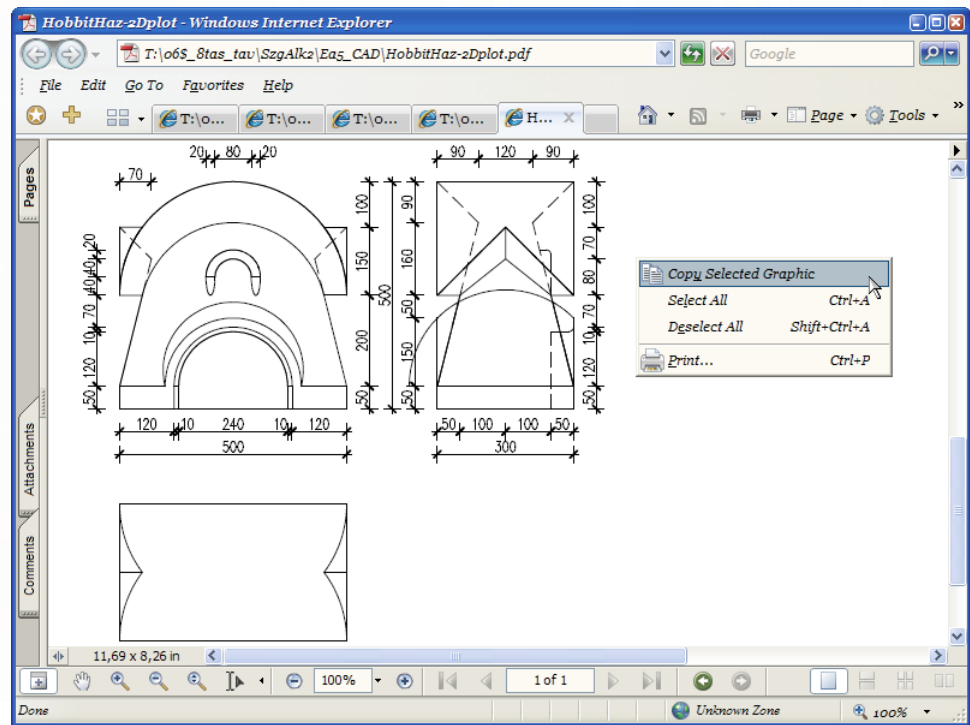
- ◊ elsősorban dokumentumok formátumhű megjelenítésére
- ◊ fontok + szöveg-információ (+adott felbontású) pixelgrafika

DWF

- ◊ elsősorban tervekhez
- ◊ vektorgrafikus formátum (+pixelgrafikus képek)

*AutoCAD modell dokumentációja
PDF illetve DWF verzióban.*

*Megjelenítéséhez megfelelő böngésző
és/vagy segédprogram (plugin)
szükséges.*

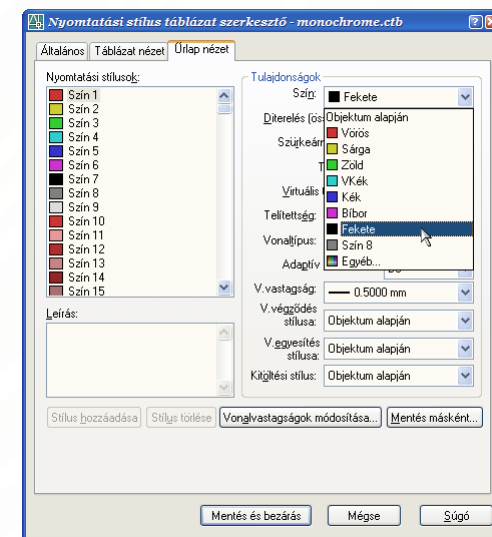
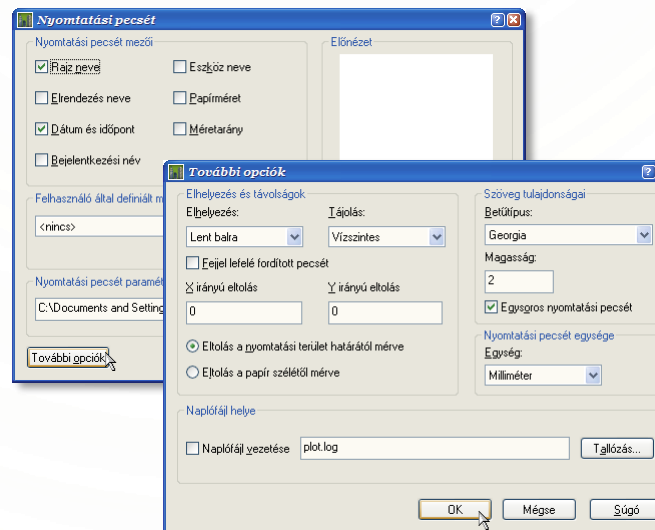
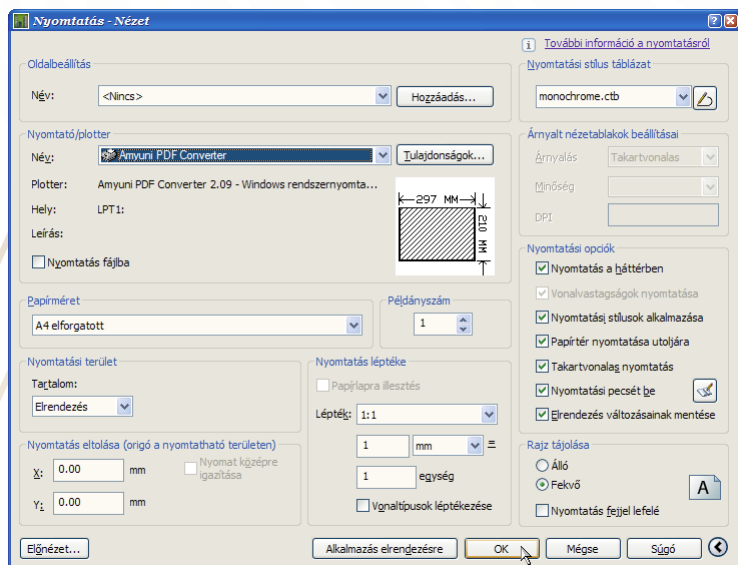
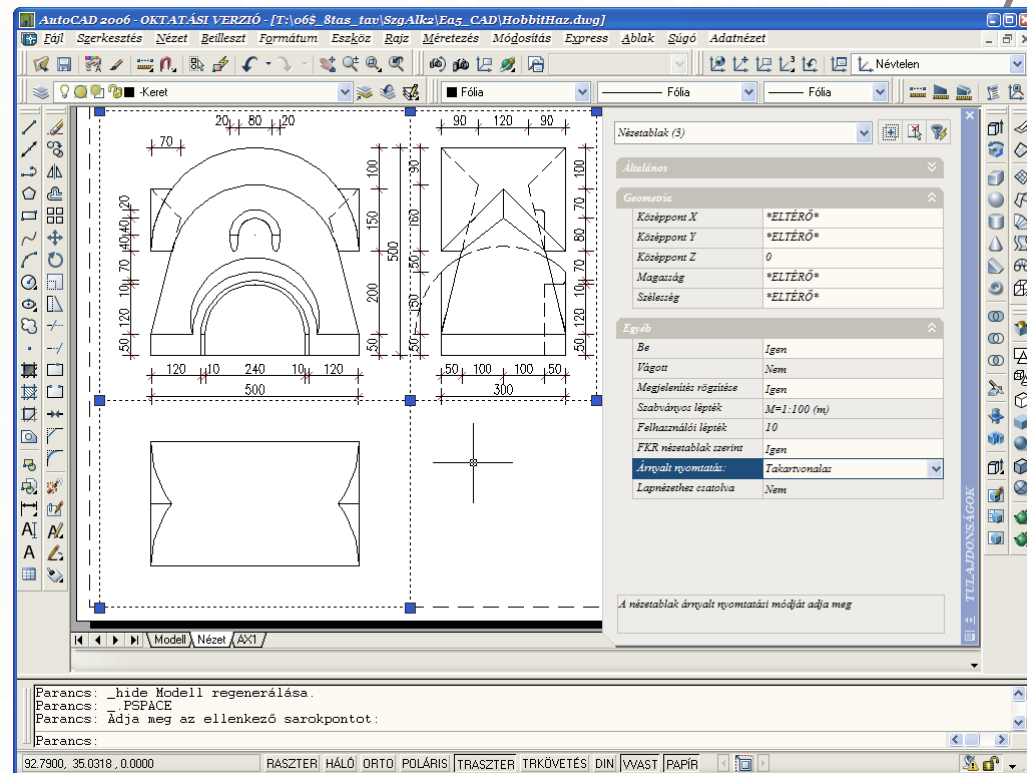
Nyomtatás

Nyomtatás előtt

- ◆ megadható a megjelenítésmód (takartvonalas, renderelt, megjelenítés szerint)
- ◆ beállítható a képkivágás, és/vagy méretarány (_ScaleListEdit)

Nyomtatáskor

- ◆ megadható valódi printer/plotter, illetve PDF/DWF konverter
- ◆ állítható a lapméret és a minőség
- ◆ a rajzi vonalszínhez nyomtatási szín és vonalvastagság rendelhető
- ◆ beállítható nyomtatási pecsét

Információ-átadás típusai 4

CAD adatcsere formátumok (2D-3D)

- ◆ CAD és renderelő programok közti adatcseréhez
- ◆ létrehozás: exportálással
- ◆ néhány elterjedtebb formátum:

DXF (_DXFOUT)

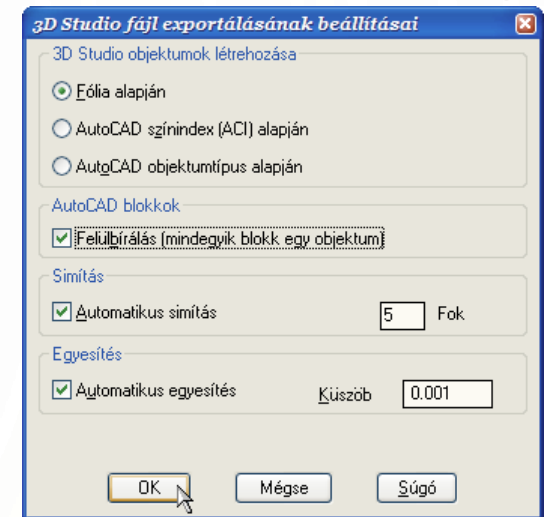
- ◆ CAD adatcsere-formátum (drawing interchange format)
- ◆ szinte minden CAD program képes írni/olvasni
- ◆ használata általában komoly adatvesztéssel jár

3DS (_3DSOUT)

- ◆ a 3DStudio rendering programhoz
- ◆ a geometriát, nézeteket, fényforrásokat és anyagokat is elmenti
- ◆ csak a felületeket exportálja (2D elemeknek vastagsággal kell rendelkezniük)

DWG

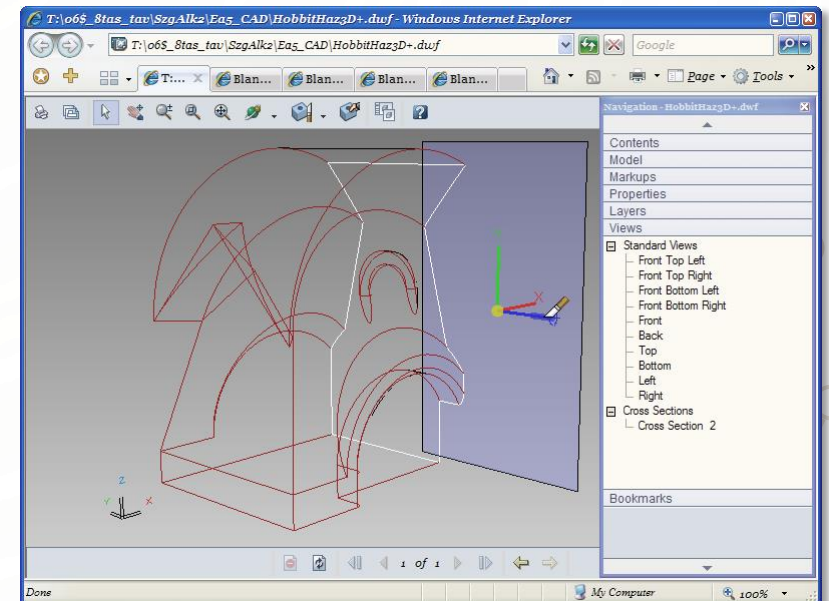
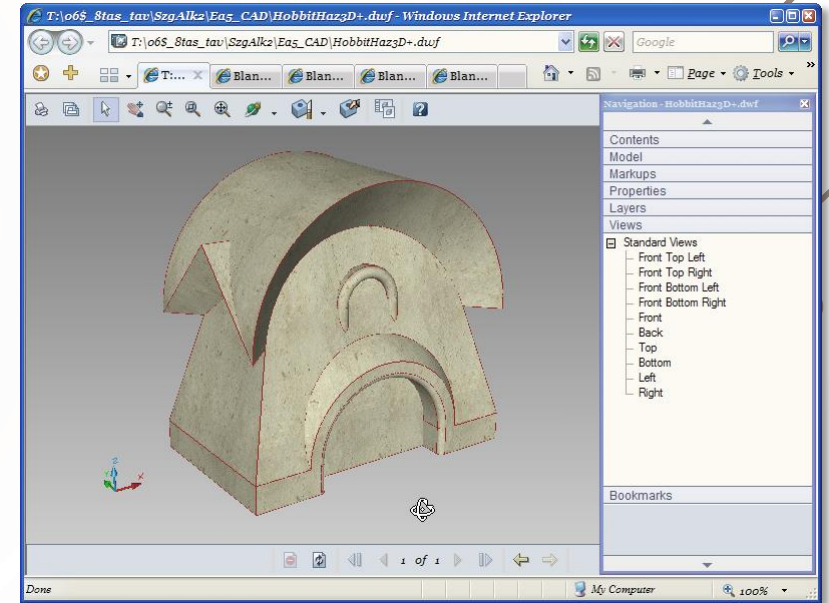
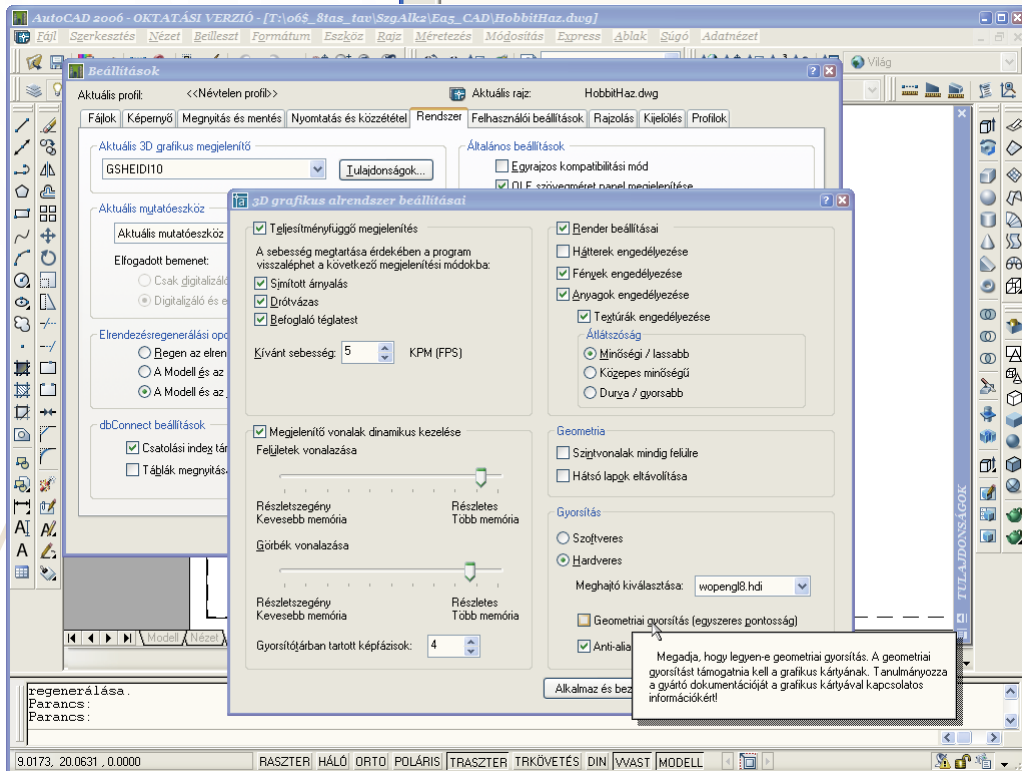
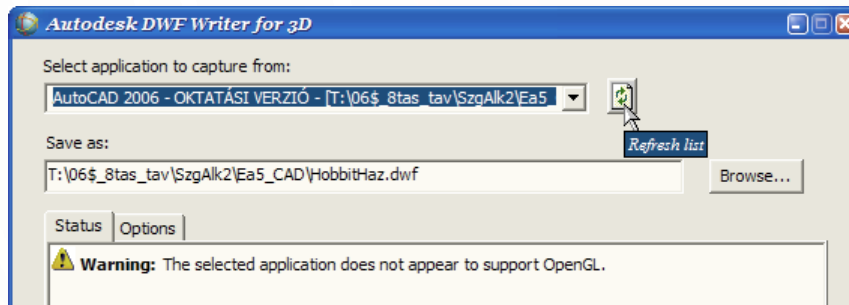
- ◆ az AutoCAD elterjedtsége miatt szinte ipari szabvánnyá vált
- ◆ szinte minden CAD program képes írni/olvasni

Információ-átadás típusai 5

OpenGL adatcsere (3D)

- ◆ kísérleti technológia a 3D geometria, a textúra, és a fények webes megjelenítésére
- ◆ létrehozás: OpenGL információk szűrésével

BME Építésztechnológiai kar
Építészeti Ábrázolás Tanszék

Renderelés alapjai

BMEEPAGA401

Építész informatika 2

előadó: Dr. Strommer László

Nézet beállítása

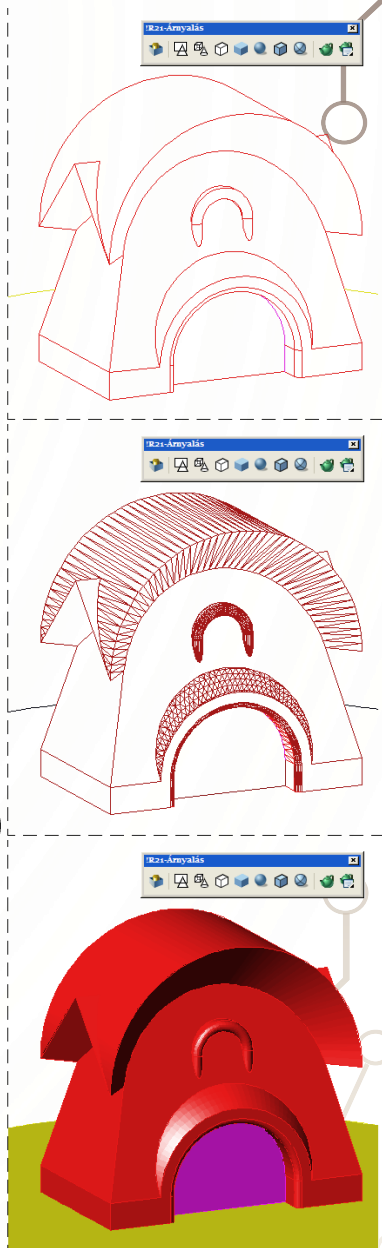
A nézetet érdemes elmenteni (elnevezni) a **Nézet (View)** paranccsal

- ◆ a nézet képarányát megadja a papírtéri nézetablak oldalaránya
- ◆ a nézet iránya a szokásos módon állítható:
  - ◆ **3dKeringés** (3dOrbit: Projection: Parallel/Perspective)
  - ◆ **dpNézőpont** (ddVPpoint: alaprajzi irány + rálátási szög)
  - ◆ **Kamera** (Camera: Pontok + Tulajdonságok)
  - ◆ **DNézet** (DView: Pontok + Táv + Zoom)

Megjelenítés 1 • árnyalás

hagyományos szerkeszthető megjelenítésmódok (-ShadeMode):

- drótváz** elemek megjelenítése lapjaik határvonalaival (**2D WireFrame**)
raszterképek, ill. vonaltípusok és -vastagságok is láthatók
takartvonalas nyomtatás nézetablak-tulajdonságként (**Hidden**)
- takart** lásd előbb, de a hátsó lapok vonalainak elrejtésével (**Hidden**)
- Flat** felületkitöltés az oldalközéppontokra kiszámított színnel
- Gouraud** görbült felületek hitelesebb közelítése a csúcspontok számításával, a közbülső pontok interpolálása azok súlyozott átlagolásával (±élek)

Megjelenítés 2 • látványstílusok

Látványstílusok (**Visual Styles**) módosítása, kezelése (létrehozása, másolása, törlése külön eszköztár segítségével történhet

Wireframe 3D drótváz megjelenítési mód (*videokártyafüggő – gyorsabb, ám gyakran kevésbé megbízható*)

Hidden takartvonalas megjelenítés (*takart élek elrejtésével*)

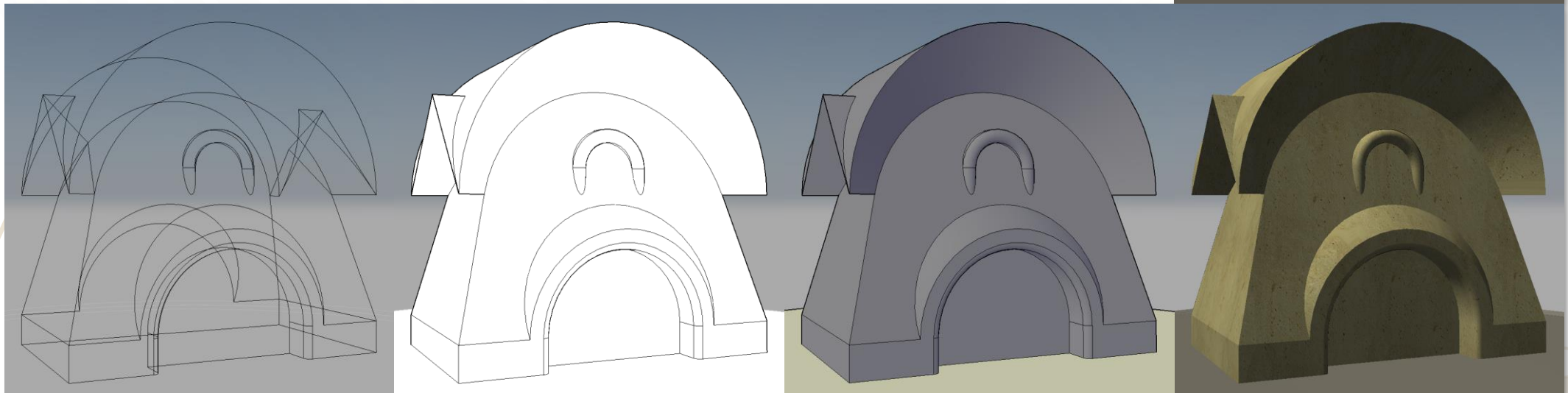
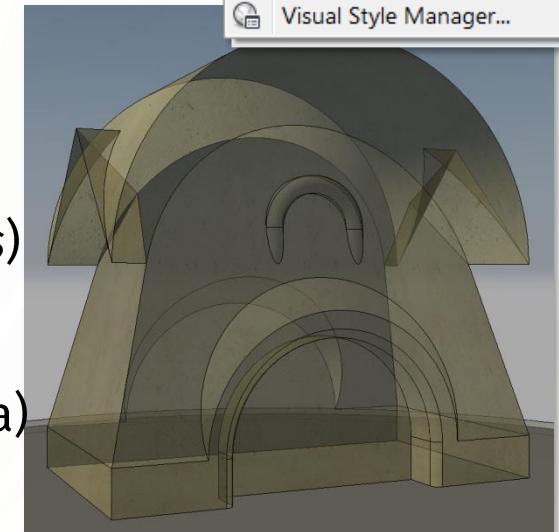
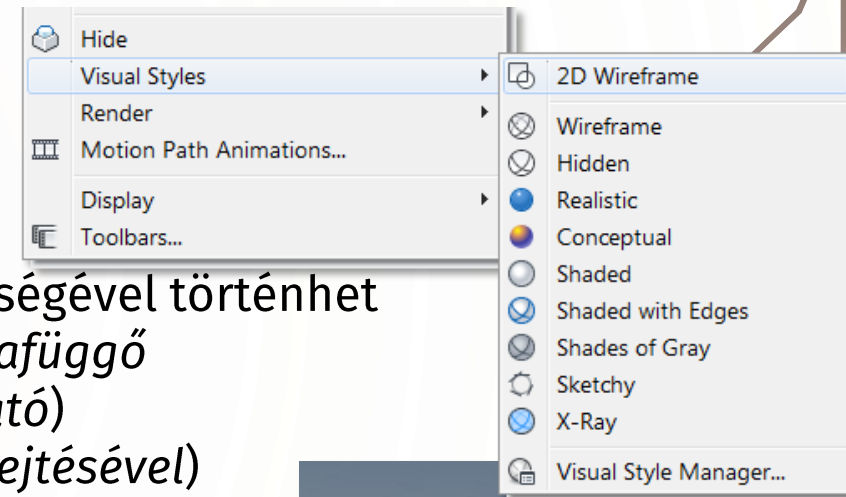
Conceptual koncepcionális megjelenítés (*simított árnyalás, Gooch: világos-sötét helyett meleg-hideg átmenet*)

Realistic valóságű megjelenítés (*anyagok megjelenítése*)

X-Ray Röntgen megjelenítés (*áttetsző felületek – takart élek is*)

Sketchy vázlatos megjelenítés (*pl. Vonalmeghosszabbítás, Élvibrálás*)

Egyéni, elnevezett látványstílusok rajzok közti átvitele (és tárolása) az Eszközpallata (Tool Palette) segítségével történhet

Megjelenítés 3 • render

A látványstílusok valóság-hűségének szintje (a hardver függvényében) állítható (pl. átlátszóság, árnyékok). A renderelés révén ennél valóság-hűbb kép készíthető, ám a kép ekkor nem valós időben, hanem akár több (többtíz) percig készül.

- ◆ a minőség (és idő) szabályozható
- ◆ a kimeneti fájl felbontása állítható
- ◆ a valóság-hűség értelemszerűen igényelheti fények, anyagok, esetleg háttér alkalmazását (ezek már a valóság-hű látványstílusban is megjelen(het)nek)

→ a görbült felületeket szabályozható finomságú lapháló közelíti (*ViewRes* × *FacetRes*)

→ a számításból kizárhatók azon felületek, melyek normálisa ellenkező irányba mutat

Hagyományos fényforrások

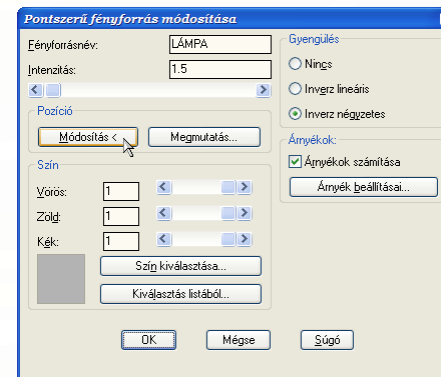
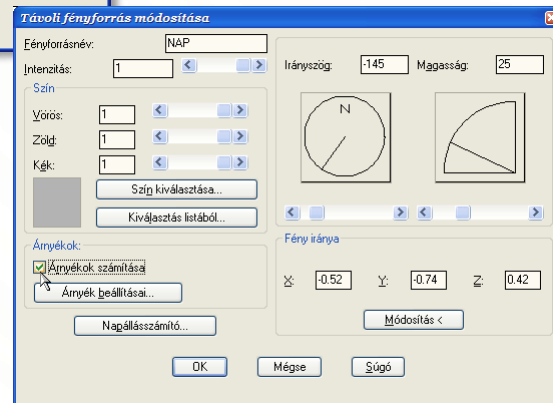
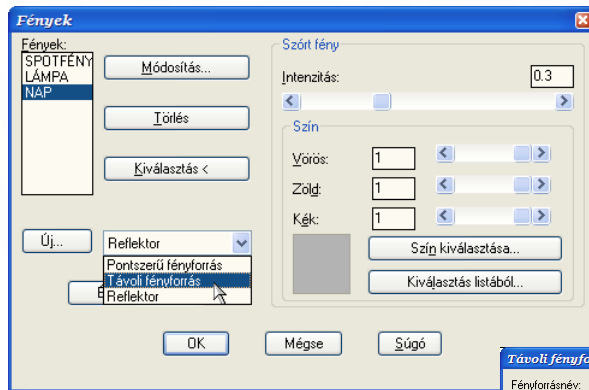
A bevilágításhoz többféle (ACI ill. RGB színű) fényforrás használható

Szórt a levegőben szóródó és felületekről visszaverődő fények számítása helyett (**Ambient**) ha sok, a kép elmosódott, ha kevés, túlkontrasztos holdbéli táj

Távoli csak irányával (és intenzitásával) jellemzett fényforrás (**Distant**) ereje a tárgyak közti távolságon nem csökken (pl. Nap)

Pont minden irányba egyformán sugárzó fényforrás (pl. lámpa) (**Point**) beállítható, hogy távolabbra gyöngülve világítson

Reflektor helyzetével és irányával jellemzett fényforrás (pl. spotlámpa) (**Spot**) megadható a teljes, és a gyöngülő megvilágítás fénykúpja

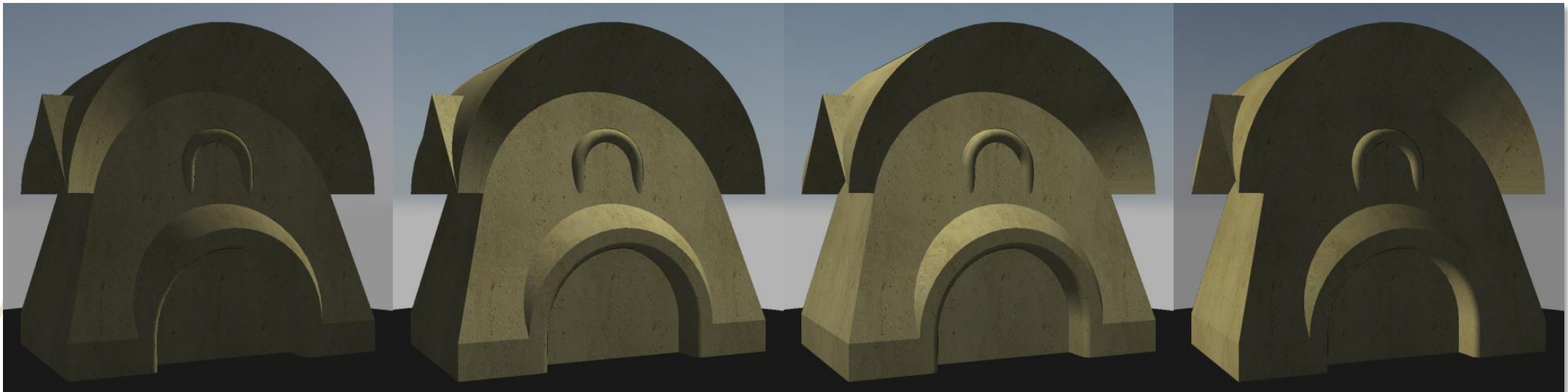

Fotometrikus fények

Az újabb verziókban fotometrikus fények alkalmazhatók (korábban *LightingUnits* = 2)

- ◆ pontszerű fényforrások kezelése hasonló, csak reálisabb
- ◆ távoli fényforrás helyett a Nap és az égbolt is használható
  - ◆ mind a dátum és időpont függvényében változó háttérként
  - ◆ mind pedig a modell szórt fénnel történő megvilágítására

Saját fények alkalmazásakor célszerű kikapcsolni az alapértelmezett (default) fényt – fotometrikus fények esetén pedig az esetleges távoli fényforrást.

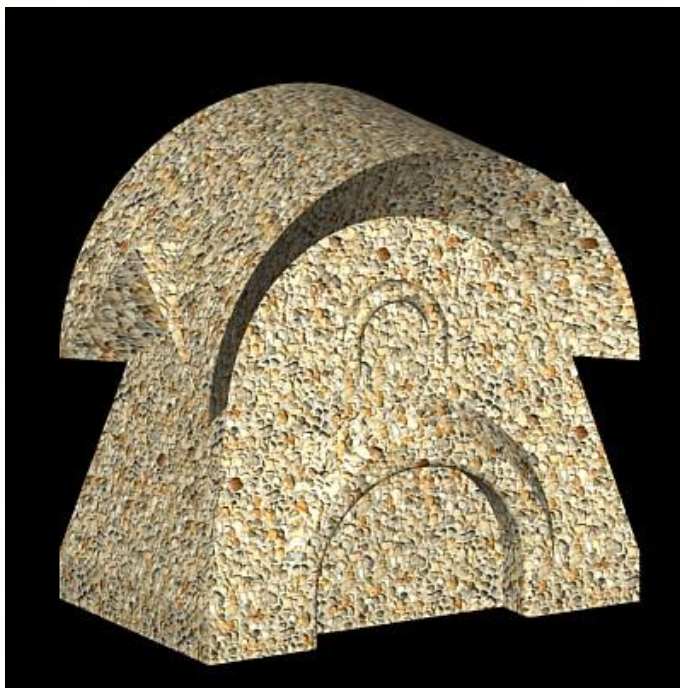
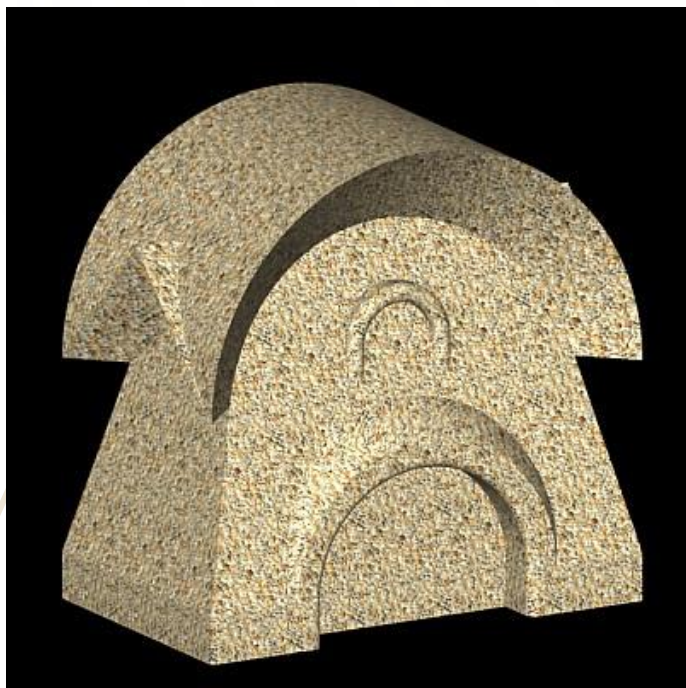

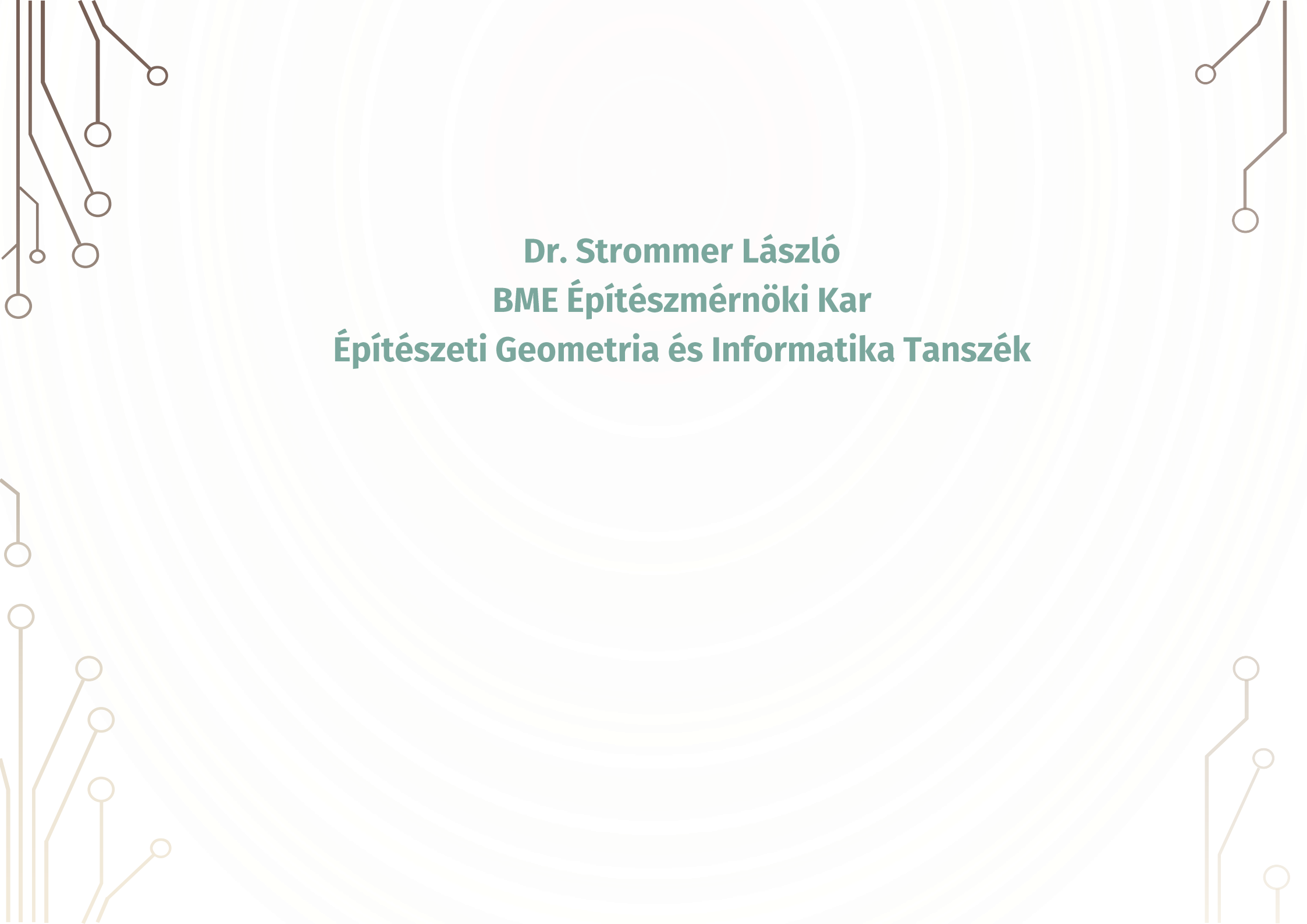
Anyagok

A megjelenítés valóságosabbá tehető anyagok alkalmazásával

Az anyagok az anyagkönyvtárból (*Material Browser*) tölthetők be

- ◆ a betöltött definíciók a rajzfájlba kerülnek – ám textúrák nem (*érdemes archiválni...*)
  - ◆ az anyagjellemzők hozzárendelhetők (*akár vegyesen*)
    - ◆ a fóliákhoz (`_MaterialAttach`)
    - ◆ egyes elemekhez (egyesével „*ráejtve*”, vagy a Tulajdonságok panel révén)
    - ◆ vagy az elemek egyes felületeihez (`Ctrl` + *ráejtés*)
  - ◆ a mintázat lehet a teljes elemre illesztett, vagy sorolt
  - ◆ a textúrához megadható domborúsági illetve átlátszósági „*térkép*” is
- A textúra léptéke óhatatlanul léptékezi a modellt is.

Dr. Strommer László
BME Építészmérnöki Kar
Építészeti Geometria és Informatika Tanszék